

"מגשר לאשדותיים - 90 שנה"

מוזיאון בית אורי ורמי נחושתי. אשדות יעקב מאוחד

חברי הוועד המנהל:

רואה חשבון מרק לינטון- יו"ר

ישראל ביטנר

סמדר ינאי

עדנה סולודר

עו"ד אבנר צור

מוקי צור

אריאל שגיא

תמר שניפר

ועדת ביקורת:

אבי סתיו

רחל אפרת

"מגשר לאשדותיים - 90 שנה"

מוזיאון בית אורי ורמי נחשתן. אשדות יעקב מאוחד

שמות האמנים לפי סדר הופעתם בקטלוג

אליהו כהן, סתיו רוזנטל, ראובן בן אלון, אבנר בן גל, אביטל שור פלד, אברהם בלטיטה, גילי אזבל, ולדימיר אזבל, סופי אזבל, אהרון רודשטיין, איתמר עמרני, אן תמיר, איה גלעד ברסלבסקי, אילן כתר, זהר מורג ספרוקט, יעל הלר חזקיהו, אלון אוחנה, אמנון גרדי, גילה גורן עולמי, דודו פלמה, הדא אורן, יאיר ספרוקט שביט, ליאור לוינסון, משה הדרי, מיה קרפ רשף, מרב שין בן-אלון, מירה שחם גולן, מישל שטיגר-פרקין, רון גשורי, מתי עמלי, סיון שדמון, סעדיה עמרני, עמרי וג'לי עמרני, צפורה סלומון דובי, שרונה ארפא ישורון, רנה רותם אביבי, ראובן רותם, רמי ספרוקט, שאול נמרי, שירה גניאל, שמעון צומת, שמעון שרון, שפרה ארצי שפיגל, שרה כהן בר קמה, מרים סלע.

אוצרת: רות שדמון

מוזיאון בית אורי ורמי נחשתן- אשדות יעקב מאוחד

אוצרת: רות שדמון

מנהלת וגזברית: אורית כהן

מנהלת חשבונות: אריאלה ישראלי

רשמת: אורלי לנצט יוסף

עיצוב ותחזוקה: ולדימיר אזבל

מדריכה: נטע דר

מדריכה: עמית לונדנר

הפקת קטלוג : רות שדמון

הגהות: אילנה בן יהודה

עיצוב גרפי: סטודיו קו 2. אפיקים

הדפסה: דפוס מילניום-איילון. חיפה

התערוכה והקטלוג באדיבות

קיבוץ אשדות יעקב מאוחד

מועצה אזורית עמק הירדן

משרד התרבות והספורט

תשרי תשע"ה. אוקטובר 2014

תמונת השער: חברי קבוצת גשר בצילום קבוצתי מתוך סרטו של הצלם יעקב בן דב "אביב בארץ ישראל" - 1928

קיבוץ ובליו מוזיאון

בכיתה ד' למדנו בשיעור גיאוגרפיה שעמק הירדן התברך אמנם באדמה טובה אבל האקלים בו הוא למעשה על גבול המדברי.

"מדבר?", שאלנו את עצמנו, "הרי הכל ירוק מסביבנו ואפילו כשחם נורא הדשאים מוריקים והעצים מצילים, הירדן והירמוק נפגשים בנהריים, בריכת השחיה מלאה מים, השדות פוריים וחופי הכינרת נמצאים במרחק נסיעת טרקטור. אבל נתוני המשקעים על לוח המודעות וההגדרות באטלס הראו חד משמעית שהמורה צודקת. מה שאולי לא סיפרו לנו זה כמה קשה עובדים כדי לשמר את הירוק הזה.

האתגר האמיתי של ההתיישבות העובדת, פרט להישרדות ושמירה על אורח חיים שוויוני, היה לחיות מעבודת האדמה ובו זמנית ליצור חיי יצירה ותרבות האופייניים דווקא לחיי העיר. על רקע החזון המהפכני הזה של האבות המייסדים ברורה ההחלטה על הקמת "בית אורי ורמי נחושטן" בשנות החמישים, וזה היה מעשה אמיץ וחשוב. מרשימה לא פחות הדרך בה השכיל הקיבוץ לשמור על הנכס המפואר שעומד במרכז הקיבוץ ומפיץ את שמו בארץ ובעולם.

בתחילת שנות התשעים הגיעו עולים מבריה"מ לשעבר לביקור במוזיאון ואמרו שהם לא מאמינים למראה עיניהם. "אמנות אוונגרדית בקולחוז, איך זה יכול להיות?", הם שאלו.

גם לישראלים מלידה שמגיעים מרחוק לביקור באחת מהתערוכות המרתקות באשדות ברור שמוזיאון משגשג לאמנות עכשווית במקום כה מרוחק זה פאטה מורגנה. מה שאולי לא מספרים להם הוא כמה עבודה קשה מושקעת בכך. קיומו של המוזיאון כיום והעובדה שיש מי שינהל ויפעיל אותו היא מחווה לראשוני הקיבוץ - חלוצים, ציונים ובוני הארץ בדרך חייהם המיוחדת - ואות כבוד גם לממשיכים.

התערוכה מציגה גם לא מעט אמנים ואמניות שעזבו את הקיבוץ. אם פעם היה נהוג לנתק את הקשרים עם העוזבים, האמנות וחיי הרוח שוב מוכיחים את כוחם המלכד והמרכז ומאפשרים לבני המקום שעזבו ליצור מתוך קשר עמוק ובלתי מתנצל למקום, או לחילופין לתעל את רגשות האשמה לכדי יצירה, למרות המרחק הפיזי.

לאנשי רוח, חובבי אמנות ואמנים, מוזיאון לאמנות הוא כמו נווה מדבר, ובעמק הירדן יש צורך בנאות מדבר מכל הסוגים. אבל המוזיאון הוא לא רק לחובבים ולאנשי מקצוע, אלא משמש לקהילה כולה כמקדש חילוני.

המקדש החילוני נועד לאפשר חופש מחשבה ויצירה, ובניגוד למוסדות דתיים אחרים אינו מונע משיקולי רווח ואינו מציית לסמכות חיצונית כלשהי אלא נתון לניהול מקצועי ומיומן. היכולת של קיבוץ אשדות לדורותיו לאפשר למקום שכזה לפרוח הוא לא עניין מובן מאליה אלא אות של כבוד לקהילה הקטנה.

סיון שדמון - 2014

פסל-דוד פיין. צילום אורלי לנצט יוסף

ארבע מצבות - סיפור אחד

מאת יניב ליפשיץ

בית הקברות של אשדות-יעקב שוכן כמה מאות מטרים מזרחית לשני הקיבוצים - האיחוד והמאוחד, בין מטעי הבננות והדקלים. צילם של עצי הברוש התוחמים את האתר מתמזג עם דממת המוות, הנסדקת מפעם בפעם בציוץ ציפורים.

בתוככי ים המצבות, סמוך לחלקה הצבאית, קבורים זה לצד זה האחים אורי ורמי נחושתן. במרחק קצר מהם - קברי הוריהם, מאיר ורעיה.

ארבע המצבות הן עדות אילמת לסיפור חיים טראגי, שתחילתו באירופה וסיומו על אדמת עמק הירדן. סיפורה של משפחה שהיתה ואיננה עוד; של צמד אחים שחייהם נגדעו במהלך המאבק המתמשך על תקומתה של המדינה; של אב ואם, שהגורל הפכם בעל כורחם למעין תואמי-איוב מודרניים הנאלצים לחיות תחת נטל אובדנם.

הימים הראשונים

מאיר גרוטמן נולד בשנת 1906 בעיירה האוקראינית איגנטובקה - היא "אנטבקה" המפורסמת מסיפוריו של שלום-עליכם. אביו, נחום, החזיק בבית מלאכה ליציקת נחושת. מאיר ושני אחיו גדלו כדור רביעי במקצוע זה.

לאחר המהפכה הבולשביקית בשנת 1917, גורשו יהודי העיירה לקייב. בגיל 15 הצטרף הנער מאיר להסתדרות "השומר הצעיר", שלאחר מכן, ב-1922, הפכה לתנועה בלתי לגאלית. ביוני 1925 נכלא מאיר למשך חודשיים בשל פעילותו בתנועה, וכבר בדצמבר עשה דרכו לארץ-ישראל, במסלול רצוף מכשולים.

תחילה התיישב בקיבוץ אפיקים, שם עבד זמן-מה בבניין. את שמו עיברת לנחושתן (מלשון נחושת). אחר כך נענה להצעה מטעם הסתדרות "הצופים העבריים" והדריך בסניפי הארגון בעפולה ובפתח-תקווה. הוא הספיק לסייע בייבוש הביצות ובהקמת

מצעד 1 במאי. אורי נחושתן 1941

תחנת החשמל של רוטנברג בנהריים, בטרם התיישב בקיבוץ גשר בשנת 1927. כעבור שנה פגש ברעיה, שהגיעה לקיבוץ היישר מקייב, ובינואר 1929 נישא הזוג.

מחלת הקדחת, בה לקתה רעיה זמן קצר לאחר מכן, אילצה את השניים לעזוב לתל-אביב, ומשם עברו לחיפה.

בינואר 1930 נקראו בני הזוג להצטרף למקימי קריית-חיים, והם נימנו עם שלושים המשפחות הראשונות במקום. לידת הבן הבכור, אורי, באוקטובר 1930, היוותה נדבך מרכזי בתהליך השתלבותו של הזוג בארץ. שנים רבות לאחר מכן תכתוב רעיה: "עם בואו (של אורי) החלה השמש לחמם את קן ביתנו".

מאיר גוייס ל"הגנה" על ידי יעקב דורי, מראשי הארגון. תחילה שימש כאפסנאי, ולאחר מכן, בשלהי 1933, נעתר לבקשתו של מפקד ה"הגנה" עצמו - אליהו גולומב - והחל ליצוק כלי נשק ותחמושת. "במשך תשעה חודשים", סיפר, "יצקתי אלפי פצצות, ולאחר מכן שיקמתי כדורים לרובים אנגליים".

ביולי 1937 נולד הבן השני, רמי, והקן המשפחתי המשיך להתנהל על מי מנוחות. האידיליה הופרה לראשונה, כשמאיר החליט לממש בשנית את זיקתו לסוציאליזם הקיבוצי. בראשית 1940 עברה רעיה עם שני ילדיה לקיבוץ אשדות-יעקב - גלגולו המאוחר של קיבוץ גשר, בו שהה הזוג בטרם עקר לתל-אביב. מאיר נותר עוד כחצי שנה בקריית-חיים, והגיע לביקורים בסופי שבוע.

ימים של חסד

התאקלמותם של האם ובניה - בייחוד על רקע היעדרותו של האב - היתה עתירת קשיים. רעיה התרשמה כי רבים מחברי הקיבוץ זוכרים לה את חבלי הקליטה

מגדל המים. אורי נחושתן. 1943

אקורדיוניסט. רמי נחושתן. 1953

ספורים בטרם מלאו לו 18. אחד מחבריו סיפר כי נפגע בצווארו מירייה שנורתה מתוך בניין המשטרה ברמלה, ומת במקום. הבשורה המרה הגיעה אל רעיה, בעת ששהתה בחיפה עם רמי. למחרת חזרה עמו לקיבוץ, ואורי הובא למנוחות. אבל כבד ירד על המשפחה ועל בית אשדות.

נכיתה קטלנית ביראון

עם תום מלחמת השחרור שבו רעיה ורמי להתגורר עם מאיר בקיבוץ, ואולם שמחת החיים פינתה את מקומה לשכול ויגון. רמי, אז בן 11, שקע בדכדוך. "אח היה לי, אח כה טוב ונחמד ומצליח, היה ואיננו עוד" - כתב על אורי.

רעיה היתה באותה עת בהריון, והיתה תקווה כי האושר ישוב לשכון בבית המשפחה. הגורל רצה אחרת. מקץ שישה חודשים בלבד היא ילדה בלידה מוקדמת והבת שנולדה חייתה יומיים בלבד.

כלפי חוץ הפגינה רעיה שלוה ועמידות, אולם בליבה התרוצצו הרהורים אובדניים שניזונו, בין השאר, גם מן הידיעה כי משפחתה נקטלה בשואה. בדיעבד העידה: "אלפי מחשבות ניקרו במוחי - לשים קץ לחיים העלובים האלה... רק דמותו של רמי... האפשר להשאיר אותו אומלל, יתום?"

הימים עברו. רמי צמח להיות ג'ינג'י בריא-גוף, כמו אחיו לפניו. במידה רבה בהשראתו, התעמק במוזיקה, ובעיקר בנגינה על פסנתר, והצטיין בלימודים ובתחומי ספורט שונים. במיוחד בלט כישרונו האמנותי.

הפילוג, שהתרחש בשנת 1952 על רקע אידיאולוגי - קרע את אשדות לשניים - איחוד ומאוחד, תוך שהוא מפריד ומפרק משפחות. משפחת נחושתן השתייכה כעת לאשדות מאוחד.

הפסנתרן. רמי נחושתן 1954

כחלק מפעילויות חטיבת הנעורים החדשה בקיבוץ, שנועדה ליצור מסגרת חברתית מאורגנת לתלמידי התיכון, נשלחו במאי 1954 רמי וחבריו, שהיו אז תלמידי כיתה י"ד, לסייע לקיבוץ יראון שבגליל. ביום השני לשהותו במקום, משיים את מלאכתו בשדה, התמקם רמי בצוותא עם חברו סמוך למעיין, בציפייה להסעה. בעודם יושבים, הכיש את רמי נחש צפע. השניים מיהרו לכביש, אולם רק לאחר זמן רב יחסית הצליחו לעצור רכב מסייע.

במהלך הימים הבאים נאבק רמי על חייו. באותה תקופה טרם נכנס לשימוש נסיון נגד הכשת נחש.

שהיקשו עליה בבואה אליו לראשונה. "השארתי אז רושם שאינני מתאימה לחיי הקיבוץ, לחיי הקולקטיבי, והחותמת הזאת נשארה לי" - ציינה ביומניה. "הרגשתי יפה שהרבה אנשים הנמצאים במשק, אינם רוצים בי" - הוסיפה.

טונדר. רמי נחושתן 1954

גם הילדים התקשו בתחילה להשתלב במעגל החברתי המשותף וסבלו מהלינה המשותפת, שהיתה זרה להם. רמי אף נהג לברוח בלילות מבית הילדים לצריף ההורים. בהדרגה החל שיפור לטובה. שובו של מאיר לחיק משפחתו הקל על הסתגלותם של הילדים ושם קץ לגעגועים המעיקים.

עד לתום שנתו הראשונה בקיבוץ הספיק אורי להתערות היטב בקרב הילדים, תוך שהוא מראה את כשרונותיו הרבים בציור, בספורט ובמוזיקה. כל אלה, בשילוב עם הליכותיו הצנועות ואופיו העניו - היקנו לו מקום של כבוד בין חבריו. הג'ינג'י הגבוה והצנום הפך "צבר" לתפארת וגילה עניין רב בטיוולים, בפוליטיקה ובשפות.

בדומה לאורי, ביסס גם האח הצעיר את מעמדו. "הוא התיידד עם הילדים ואף אחד לא העז לנגוע בו" - נזכרה רעיה, "ואם העז - היה מחזיר להם כגמולם".

בתוך כך נרקם קשר אמיץ בין האחים: אורי הירבה לשתף את רמי בעיסוקיו, סייע לו בהכנת שיעוריו והמריץ אותו לעסוק בספורט ובציור. בנוסף, לימד את אחיו תווים והשניים נהגו לחלל יחדיו.

ההורים מצאו אף הם את מקומם: רעיה שימשה כתופרת ומאיר הקים לו בית יציקה ועסק ביציקה לצורכי הקיבוץ, שניהל באותם ימים משק אוטרקי. הוא יצק כלים לחדר האוכל, חלקי מכוניות ועוד. בצד אלה יצק גם פסלים, חלקם עבור חברי הקיבוץ. באותן שנים התאפיינה משפחת נחושתן כתא מגובש השופע הומור, אמנות, אתלטיקה ושירה. היו אלה ימים של חסד. משקעי העבר נמוגו והעתיד נראה מבטיח. בדיעבד - היה זה השקט שלפני הסערה.

יריה קטלנית ברמלה

הזמן חלף ובאו ימים של הכרעה. הבריטים נטשו את ארץ ישראל והיישוב היהודי נאבק על קיומו. במלחמת העצמאות ניצבה אשדות בחזית. הנשים והילדים פונו עד מהרה למקומות מבטחים בחיפה וביגור, והגברים נותרו מאחור, להגן על המשק. בשל גילו הצעיר גויס אורי, תלמיד י"ב, לתפקידי קשר, אלא שדעתו לא נחה, עד שהודיעו לו כי יוכל להצטרף לשורות הפלמ"ח.

עתה השתתף הנער בשמירה על הבריכות, במאבקים ובקרבות בטבריה, בית-קשת, גשר ועוד. מאוחר יותר הצטרף ל"שועלי שמשון". אלא שהגורל גזר שאורי לא יספיק לממש את מלוא יכולתו וכישוריו. הוא נהרג ב-7 ביולי 1948, במהלך כיבוש לוד, חודשים

מאיר נחושטן נפטר ביוני 1992. בן 86 היה במותו. רעיה חייתה שלוש שנים נוספות בטרם הלכה לעולמה, והיא בת 87. ממשפחת נחושטן לא נותר איש אך המוזיאון ממשיך לשמר את זכרם ומושך מבקרים רבים מכל קצות הארץ. המוזיאון מציג את עבודותיהם של האחים אורי ורמי ותערוכות אמנות מתחלפות. למוזיאון יש אוסף ציורים ופסלים אשר מוצגים מעת לעת. למוזיאון מחלקה להדרכת ילדי גנים ובתי ספר, סטודנטים לאמנות, אוכלוסיות מיוחדות, קבוצות קשישים, משפחות ושוחרי אמנות מהארץ ומהעולם. המוזיאון מקיים קונצרטים של הרכבים שונים, מופעי מחול, שיחות עם אמנים, כנסים והרצאות בנושאים שונים. סיפור המשפחה והמוזיאון הם חלק בלתי נפרד מההיסטוריה של קיבוץ אשדות יעקב, עמק הירדן, התנועה הקיבוצית ומדינת ישראל.

ההורים והרופאים תלו את תקוותיהם בחוסנו הגופני והנפשי של הנער. רמי, מצידו, התמודד בגבורה עם מכאוביו, הפגין חוש הומור והקפיד להתעדכן על המתרחש במשך. בהיותם מודעים לאובדן שחוותה המשפחה זה לא כבר - עצרו חברי הקיבוץ את נשימתם במשך אותם ימים הרי-גורל, הגישו יד תומכת וסייעו ככל שניתן. בתום חמישה ימי מאבק, ב-22.5.1954, נפטר רמי, והוא עוד לא בן 17. עולמם של מאיר ורעיה חרב עליהם.

יונים. רמי נחושטן 1953

אולם להנצחת הבנים

פרק נוסף בתולדות המשפחה החל להיכתב, עת הוחלט בקיבוץ על הקמת אולם תערוכות להנצחת זכרם של אורי ורמי נחושטן. וכך, עשר שנים לאחר נפילתו של אורי, ומקץ ארבע שנים למותו של רמי - נחנך ביולי 1958 "בית אורי ורמי נחושטן". תחילה היה בו אגף בודד, שנחלק לשניים: בחציו הונצחו יצירותיהם של האחים, ובחלקו

הגלגלת. אורי נחושטן

האחר הוצבו תערוכות מתחלפות. מאיר קיבל על עצמו את ניהול הפרוייקט, ובמקביל לעבודתו ביציקה, השקיע את כל-כולו במוזיאון, שהפך עתה למרכז עולמו. התערוכות, שהתחלפו מדי שבועיים-שלושה - משכו אליהן מבקרים רבים מן העמק ומחוצה לו. ביוני 1971, עם חגיגות בר המצווה ל"בית אורי ורמי", נפתחו במקום אולם תצוגה רחב-ממדים ומחסן לאיחסון היצירות. מאיר ורעיה עשו במקום ימים כלילות. במהלך פעילותם הצליחו לגייס תרומות ולרתום אנשים נוספים לקידום המפעל, ביניהם ידועי-שם מהארץ ומחו"ל. "עם כל הכאב, שבית זה צריך היה לקום על שם שני בני היקרים, אורי ורמי ז"ל, אז טוב לפחות שהוא כזה" - סיכם האב.

השנים נקפו ומרצו של מאיר החל לכלות. באמצע שנות השבעים, לאחר 35 שנות יציקה בשירות הקיבוץ - הוא פרש מתחום זה. מאוחר יותר, במהלך שנות השמונים, העביר לאחרים את נטל ניהול המוזיאון.

עקב נסיגה שחלה בבריאותם של בני הזוג, הם התגוררו ב"דירונית" - דירה קטנה בסמוך לבית האבות המקומי. הידרדרות משמעותית במצבו של מאיר ב-1986 - אילצה את הזוג לעבור אל הבית הסיעודי.

מצעד עובדי המספוא. תחילת שנות ה־40

מצעד 1 במאי. ראשית שנות ה־40

אליהו כהן

"עצם תוכן חיי הוא הצילום".

"אני רואה בעדשת המצלמה".

"אני מצלם היסטוריה".

נולד ב-1910 בדיסילדורף גרמניה, חבר בתנועת תכלת לבן ומכבי.

עליית הנאצים לשלטון קוטעת את לימודיו כמשפטן.

הכשרה בלטביה במסגרת החלוץ.

1934 עולה לארץ ומגיע לקיבוץ גשר. מאז ליווה במצלמתו את קיבוץ גשר, את

המעבר לאשדות יעקב.

שנים רבות תעד את חיי הקיבוץ ובניית הארץ בצילומיו.

נפטר - 1993

הפילוג. 2014

"לעשיית הפרויקט הגעתי ממקום של קונפליקטים רבים בקיבוץ על כל השפעותיו והשלכותיו על חיי. אך בעיצומו של התהליך מצאתי הרבה הערכה, הוקרה, שייכות וזכות להיות חלק קטן בתוך הרעיון העצום הזה." תהליך העבודה כלל מחקר היסטורי, עיבוד צילומים להדפסי תחריט. ולאחר מכן עריכת ההדפסים בעזרת תוכנות הפוטושופ והפרימייר.

סתיו רוזנטל

נולדה בשנת 1988 באשדות יעקב מאוחד גדלה והתחנכה בקיבוץ. שרתה בצבא בחיל השריון. בוגרת המכינה לתרפיה באומנות בבצלאל ולימודי עריכת וידאו בקמרה אובסקורה.

פרגית וציפור 2014. אקריליק על בד 50/60

המדרכה הלבנה 2014. פסטל 72.5x54

אבנר בן גל

נולד - 1966

נכדם של חנה וסיומה אגוזי ז"ל, חברי הקיבוץ.

בילה תקופות ארוכות באשדות יעקב מאוחד אשר שימש לו כבית שני.

לימודים: בצלאל, ירושלים, 1989-1993.

הציג במשך השנים במוזיאון ת"א לאמנות, מוזיאון לאמנות עכשוית באזל, שווייץ, גלריה

סיידי קולס, לונדון המוזיאון לאמנות אספן, קולורדו, גלריה בורטולמי ניו יורק.

חי ועובד בת"א ובגרמניה.

ראובן בן אלון

נולד ב- 1937

התחיל לצייר בגיל 3 ומאז לא הפסיק לצייר. גדל בקיבוץ אשדות יעקב.

בגיל הנעורים השתתף בקורסים של הקיבוץ המאוחד בהדרכת מיטב האמנים בתקופה זו

ביניהם: סטימצקי, יחיאל שמי, נפתלי בזם.

באותה תקופה צייר מטרים רבים של קירות כקישוטי חג לקיבוץ.

הציור ליווה אותו גם במהלך השירות הצבאי.

חזר לקיבוץ והקים משפחה.

עשה תפקידים רבים בקיבוץ ותוך כדי המשיך לצייר בתמיכת הקיבוץ.

הציג תערוכות יחיד ותערוכות קבוצתיות

שירי אביטל פלד

קופסת ממתקים
(לסבא גרוסר ושושנה)
על האובניים
גוש חימר טובב
עוד קט
עוד סיחרור
כבר, כבר
קופסת הסוכריות
המופלאה
סבא גרוסר
1943 כל הונו
הקופסה...
עוד סיבוב
וסיבוב
וקופסת חלומך
פורצת
באובניים שלי
ואהבה גדולה
לך
סבא גרוסר

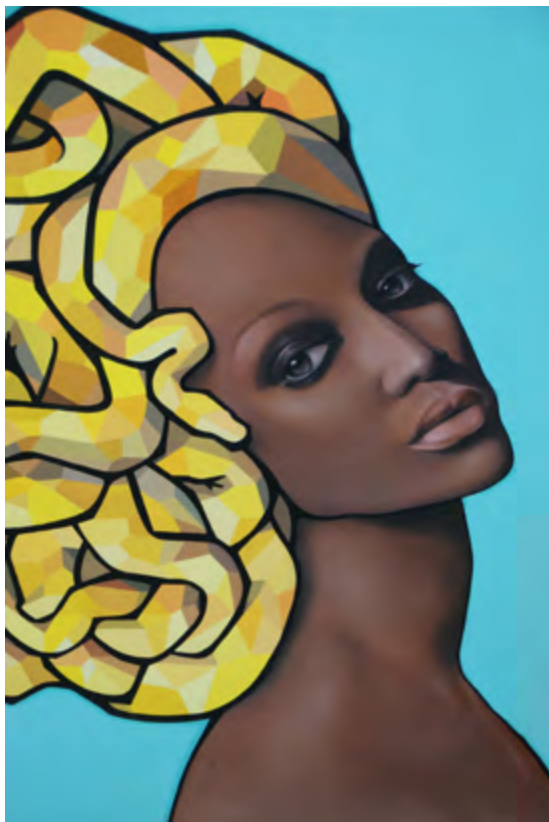
חוה לביא
המקהלה
קטנטונת
היא, את, אני
סול, לה, סי במול
סי, לה, סול
את אווזת בנו
בקצה ימינך
...ציפורן האמה -
...אומרת
מקהלה נפלאה
חוה

שיחת קיבוץ במוצאי שבת
אנחנו יושבות, חושבות, חושבות
סיפורים חדשים, ישנים -
החיים כפי שחלמנו אותם...
עוד מעט נקשיב
ומייד נפרוש כנף
ונמריא לצמרות של
אבא יעקב...

אביטל שור פלד

נולדה באשדות-יעקב (כשהיה עדיין קיבוץ אחד) בשנת 1942.
בילדותה למדה ציור אצל אריק קורן (בן המקום) ועסקה בציור. זכתה בפרסים שונים, כולל
על ידי נחום גוטמן.
שרה במקלהת הקיבוץ המאוחד מגיל 15, והיתה הצעירה ביותר במקלה.
נישאה ליודקה פלד, בן קיבוץ יגור, ב-1962 וחייתה עמו כ-14 שנים לסירוגין בקיבוצים יגור
ואשדות-יעקב מאוחד.
לאחר עזיבת קיבוץ יגור בשנת 1975, ניהלה בעיר לוד את היחידה לקידום נוער - מה שנקרא
אז "נוער שוליים" או "נוער מנותק".
בשנים 1989-1993 התגוררה המשפחה בסינגפור.
משנת 1993 חיה המשפחה בישוב רעות.
ברעות למדה את "סודות החימר" ורכשה אובניים ותנור.
לאביטל ויודקה 4 ילדים ו-10 נכדים.

צ'וקולט מדוזה

גילי אזבל

אוטודידקט.

יליד 1992. נולדתי בקיבוץ אשדות יעקב מאוחד לסופי וולדימיר אזבל, חברי הקיבוץ, עולים מברית המועצות. בשנת 2001 נסעתי עם הוריי לשליחות בת שלוש שנים בקייב, אוקראינה. שנים אלה היוו עבורי צוהר לעולם הגדול ונקודות מפגש עם תלמידים ממדינות רבות. במרץ השנה השתחררתי משירות צבאי מלא כלוחם איסוף בחיל האיסוף הקרבי במרחב הצפון. במהלך השנים השתתפתי בתערוכות ותחרויות ארציות ובינלאומיות, ביניהן: תערוכת התרמה לזכרה של לי זיתוני בנווה צדק, עבור עמותת "צדק בשבילי", "פסטיבל תחנה מרכזית" בשנת 2012, תערוכת "צבעים בקנה" של אגודת "יותר" בבית החייל בתל אביב, בתערוכות השנתיות בבית הכט בחיפה ב-2011 וב-2012, ובפסטיבל "מפצחים תרבות" בעפולה השנה. בימים אלה אני עובד על תערוכת התרמה, אותה יזמתי למען ארגון "איגי".

נוף ירושלים. 2012

אברהם בלטיטה: וורשה-טהרן-אשדות-ירושלים

נולד בוורשה בנובמבר 1929.

כשפלו הגרמנים לפולין, ברח עם משפחתו לרוסיה, לעיר קויבישב שעל הוולגה. בשנת 1941, עם פרוץ המלחמה בין רוסיה לגרמניה, המשפחה נאלצה לעזוב את העיר ולעבור להתגורר בקולחוז, שם עבדו במשך שנה בעבודות חקלאיות. בשנת 1942 היגרו לאוזבקיסטן, שם התפצלו, כשאברהם הצטרף לבית ילדים של הצבא הפולני ואיתם הגיע לטהרן. לאחר שנה עלה לארץ ישראל, בדרך רצופת מכשולים ותלאות שארכה שנה תמימה. הוא הגיע לקיבוץ אשדות יעקב, בו זכה לקבלת פנים חמה ומלבבת ביותר.

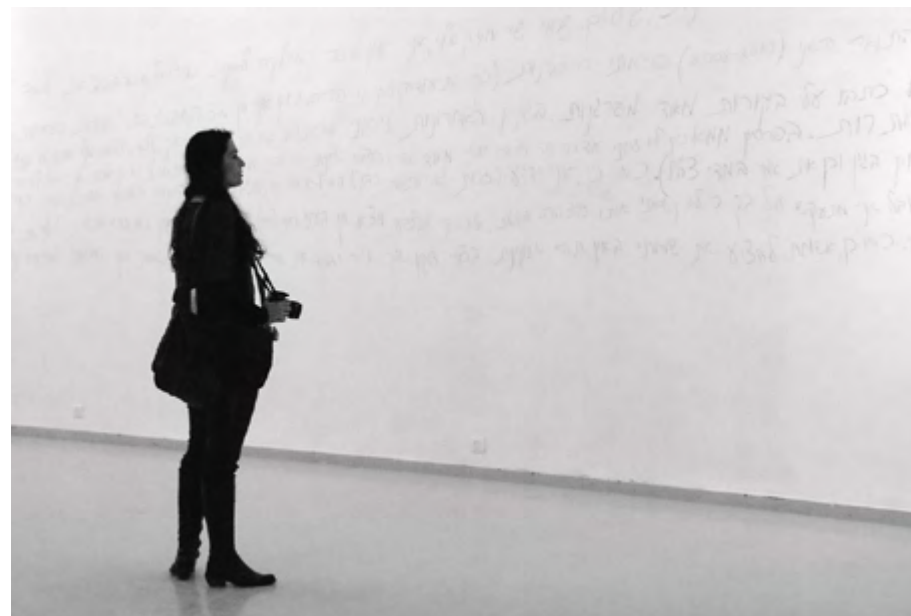
למד בבית הספר המקומי ורכש את אהבתו לציור מהמורה יחזקאל שטרייכמן. החינוך בקיבוץ סלל בפניו את הדרך למחלקת הטייס של הפלמ"ח. אחרי השחרור מחיל האוויר חזר לקיבוץ, הקים משפחה ועבד במספוא. בשנת 1960 עזב עם משפחתו את הקיבוץ ועבר לירושלים, המשיך לצייר וגר שנים רבות בימין משה שהיתה שכונת אמנים. הוא מתגורר בירושלים עד היום.

מלכה תלתן

סופי אזובל

נולדה ברוסיה בשנת 1959
 עלתה לארץ בשנת 1990
 סיימה את האוניברסיטה הממלכתית באלטאי (ברה"מ) בהוראת היסטוריה.
 למדה במכינה להוראה (יהדות) במכללת אורנים.
 למדה במכון לאמנות ב"אורנים" במסלול הוראת אמנות.
 נשואה ואם ל-4 ילדים.
 חיה ויוצרת באשדות יעקב מאוחד.
 השתתפה בתערוכות קבוצתיות והציגה תערוכות יחיד.
 מורה לאמנות.

צלם מצלם צלם

ולדימיר אזובל

נולד בשנת 1958 בברה"מ לשעבר.
 עלה לארץ בשנת 1990.
 לימודי אדריכלות והנדסת בניין ברוסיה.
 מ-1991 חי עם משפחתו באשדות יעקב מאוחד.
 למד פיסול קרמי במכללת אורנים.
 נשוי ואב ל-4 ילדים.
 הציג תערוכות יחיד באשדוד ובמוזיאון בית אורי ורמי.
 השתתף בתערוכות קבוצתיות רבות.
 מלמד קרמיקה בבתי ספר ובחוגים.

אהרון רודשטיין - הציור כתרסגום אישי

סמוך ליום הולדתו ה-75 - במאי 1980 - הציג אהרון תערוכה מצוריו ב"בית אורי ורמי נחשת". בעלון המשק התפרסם ראיון איתו שקטעים ממנו מובאים כאן:

... שבועיים לאחר הפתיחה נפגשתי עם אהרון בדירתו המשמשת לו בעיקר כחדר ציור. בינות למסגרות ולבדים המתוחים עליהן, או מתגוללים בכל פינה, ובתוך האפלה והצפיפות וריחם החריף של הצבעים - מנהלים גוסטה והוא חיי משפחה לכל דבר. על עבודתו הוא מדבר כשם שהוא מצייר: בלהט, עם הפסקות קצרות וכמעט ללא הרף: כאשר סיימתי 25 שנות עבודה במדרשת רופין, חששתי מאוד מהריקנות שתבוא במקום העשייה האינטנסיבית לה הורגלתי, אבל הציור ממלא אותי לגמרי.

השנים הראשונות היו קשות ממש. מאז ומתמיד היה לי חוש לצבע וציירתי עוד קודם, אלא שהידיים כבר לא נשמעו לי. הייתי מצייר ויצאו קווים אחרים ממה שהתכוונתי. לאט לאט הרגשתי שאני חוזר ומשתלט עליהן, כמו על כלי נגינה שזמן רב לא ניגנתי עליו...

אני מצייר בכל רגע אפשרי. מאחר ואני מוגבל בשהייה בשמש, אני עושה סקיצות מהירות של מראות שאותם אני רוצה להעלות על הבר ומשלים אותן בבית. הציור הוא "תרגום אישי" של הסובב אותי ולפעמים ממש קשה לזהות את המקור. מראות של יום יום, כמו חדר האוכל, בריכת מים, בניין הכנסת, הכינרת וכו' - אני בורא מחדש, בצורה בה הייתי רוצה לראותם ובצבעים שאינם קיימים בטבע.

התערוכה היתה עבורי ציון דרך. היו לי אפשרויות להציג במקומות אחרים, אבל חשוב היה לי לקיים אותה בבית ובמועד הסמוך ליום הולדתי ה-75.

ממש, אני מצייר רק חמש, שש שנים, ועדיין מגשש. אולי יש כאלה שמציירים "על בטוח". אני מצייר סקיצה בכיוון מסויים ואחר-כך משנה אותה לגמרי.

בכלל, קשה לי להיפרד מתמונות. עד עתה אפילו לא מסרתי אותן כמתנות לחברים, מכיוון שאתה יכול להעניק תמונה שלך במתנה רק כאשר אתה בטוח בעצמך. כעת, אני מקווה לעשות זאת, מאחר והתערוכה והתגובות עליה עודדו אותי במידה ניכרת. היצגתי בה ציורים מהשנתיים האחרונות, לא את כולם. על כל הציורים עברתי מחדש בצבע. מדוע? מפני שאני מצייר בחדר הזה שהוא אפל ממש, ואור חשמל רגיל הוא אור מטעה. לעיתים קרובות אני שבע רצון מתמונה גמורה ואחר כך, באור יום, אני מאוכזב, ואפילו מתקשה להכיר בה כציור שלי.

בתערוכה, באור הניאון, יכולתי לראות את כל הפגמים. יש תמונות שכבר נרכשו, אבל בטרם אמסור אותן למזמיניהן - אני מתכוון לעבור עליהן בצבע ולתת להן את הגימור הנכון.

כעת אני רוצה להכין מסגרות ותמונות למשק, אבל לצורך זה נחוצות תמונות גדולות ואין לי התנאים המתאימים. התחלתי להכין מסגרות, אבל אני עוזב אותן וחוזר הנה לצייר. אני עצמי מופתע מהמשיכה העזה שלי לכן הציור...

נוף 1975

אהרון רודשטיין

נולד ב-1905 בעיר מינסק.

בזמן מלחמת העולם הראשונה נאלצה המשפחה לעבור ללטביה.

סיים את לימודיו התיכוניים בן 16 בלבד.

היה פעיל בתנועת החלוץ.

למד באוניברסיטת Liege בבלגיה חקלאות, כדי להגיע לישראל עם ידע מעמיק.

בעלותו לארץ הצטרף לקבוצת "אחדות" שהלכה להתיישב בקבוצת גשר.

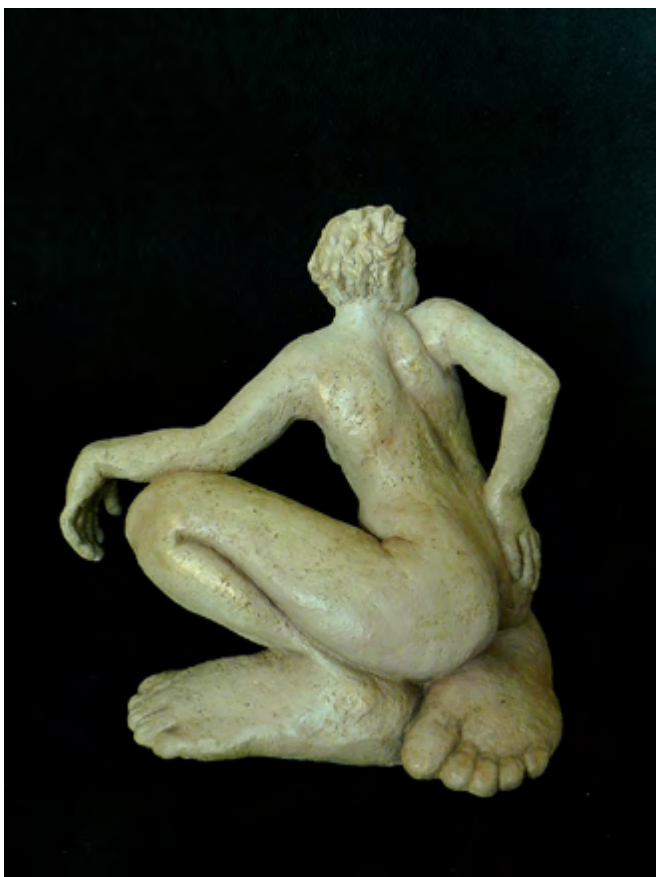
חזר לאירופה להשלים את לימודיו באגרונמיה ושם פגש את גוסטה אשתו לעתיד. יחד חזרו לקבוצת גשר, שעברה אחר כך לאשדות יעקב.

עשה תפקידים שונים בתנועה הקיבוצית ובשנת 1948 הקים את המדרשה לחקלאות על שם ארתור רופין וניהל אותה שנים רבות.

בשנת 1972 סיים עבודתו במדרשה וחזר לאשדות, השתלב בעבודה בנגריה והחל להגשים את חלומו בציור ופיסול, תוך כדי לימודים במכון אבני.

הציג תערוכות יחיד בבית אורי ורמי, בירושלים ובבית מזכירות הקיבוצים וכן השתתף בתערוכות קבוצתיות.

נפטור - 1988

מבט לאחור

אן תמיר

נולדה בבלגיה ב-1967.

1985 - סיימה בית ספר תיכון לאמנויות.

בוגרת האקדמיה לאמנות סנט ז'יל בבריסל.

לאחר לימודיה נסעה לישראל לעבוד בחקלאות בקיבוץ חוקוק ולאחר מכן עברה לאשדות

יעקב מאוחד ופגשה את אלון תמיר בן הקיבוץ.

לאחר הנישואין גרו מספר שנים בבלגיה וכיום חיים עם שני ילדיהם באשדות יעקב מאוחד.

מפסלת בעיקר בחימר ועוסקת בהוראת פיסול באשדות.

עבודותיה מושפעות מהקשר העמוק לאדמה

Creation

איתמר עמרני

נולד באשדות יעקב וכשהיה בן חודשיים עבר עם זוג הוריו האמנים לשיקאגו שבארה"ב.

שם ינק מגיל צעיר את האמנות ולא היה מפליא שבחר באמנות כדרך חיים.

החומר המשמש לו ליצירה זו הזכוכית והוא מפליא בשימוש בה.

חי בשיקאגו, ארה"ב.

הקיבוץ עבר לאשדות יעקב ממקום מושבו בגשר. ערב מלחמת השחרור, היינו 10-12 בני נוער שלמדו איתות. מידי ערב עלה זוג אחר על מגדל המים כדי לשמור על קשר באיתות בין כל ישובי עמק הירדן. כשהמצב נעשה מתוח יותר, נשארנו על המגדל כל הלילה. בוקר אחד, עם שחר, ראינו ענן ענק של עשן ואש עולה מכיוון נהריים. אחר כך נשמע "בום" גדול של פיצוץ הגשר על יד הסכר.

למדתי בבית הספר באשדות את כל שנות לימודיי. בשנת הלימודים האחרונה היינו רק בנות בכיתה - הבנים "ברחו" מן הלימודים והתגייסו לצבא. אחרי מלחמת העצמאות למדתי בסמינר. כשהיינו אמורים להתחיל את השנה האחרונה, הופסקו הלימודים ונשלחנו לעבוד עם הילדים שהגיעו בעלייה הגדולה של שנות החמישים. רק מאוחר יותר השלמתי את לימודיי בירושלים.

יש לי ארבעה בנים וחמישה נכדים (כן, כולם בנים). בני הגדול, רון, נולד באשדות. בשנת 1953 עברתי לדגניה כשנישאתי לרוניק גלעד. במהלך השנים נולדו גם אורי, יובל ואיתי.

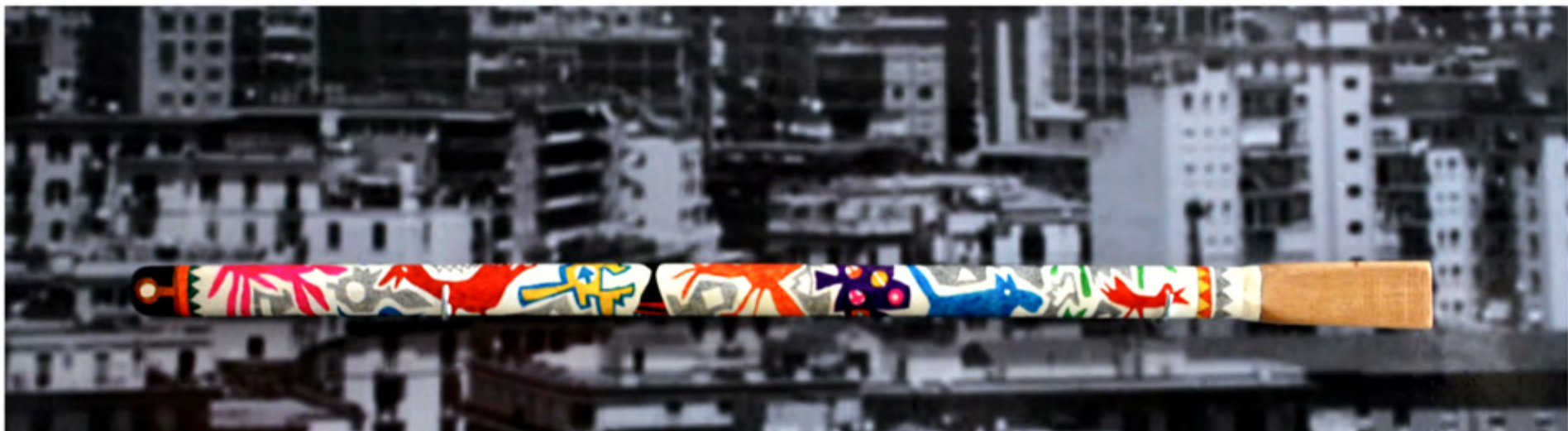
היום אני חיה בחופית. במשך 20 שנים לימדתי מוסיקה בגיל הרך - בגנים ובכיתות א'-ב', ואילו כיום אני מלמדת התעמלות בשיטת פאולה. לפני כ- 10 שנים התחלתי לצייר, עיסוק ממנו אני שואבת הנאה מרובה.

דרך בשדה צהוב

איה גלעד ברסלבסקי

הורי, מאיר ועדיה ברסלבסקי, הגיעו לגשר כשנה אחרי עלייתם ארצה מסיביר, בה היו אסירים בגלל פעילות ציונית ברוסיה. הם הגיעו לגשר שלוש שנים אחרי הקמת הקיבוץ ולכן שנים רבות נחשבו כ"חדשים". אני נולדתי בגשר והזיכרונות משם חיים בי עד היום: ההליכה באבק החם אל מקום הרחצה בירדן, שם גידרו לנו שטח בתוך המים כדי שלא ניסחף בזרם, שלושת הגשרים - גשר הרכבת, הגשר הבריטי והגשר התורכי-רומאי העגול, ורצפת בית הילדים שנשארה עד היום ובה מצאנו, אחי אסיק ואני, את מקום המיטות שלי ושלו.

ידית טוריה

הדפסה דיגיטלית | ידית טוריה | טושים | עפרון | מלמין לבן | 8 x 35 x 125 ס"מ

השמש עולה
הרי הגלעד
משחררים אותה
ליום חדש
רעש הטרקטור
מתערבב
עם ציוץ ציפור
בשיער ארוך וגופיה
פוגש את אמא אדמה
התלם נפתח
הנבט נשתל
בריאה חדשה
מבקיעה לחלל

אשדות יעקב - 1988 - 1978

גדלתי בקיבוץ מעברות.

אחרי השרות הצבאי פגשתי את בבת עיני מרים סלע מאשדות יעקב והקמנו משפחה.

תחושת החופש שהייתה לי באשדות יעקב עזרה לי ליצור ולפרוץ בתחום האומנות.

אנשים טובים אפשרו לי לקבל ימי אומנות וליצור באופן חופשי.
בין הבננות לספנקריט ולסטודיו שהקמתי בלול הישן - וכמובן כוסות הקפה והוודקה בחברת אהרלה, הרגשתי שהשמיים הם הגבול.
שלל תערוכות יחיד ותערוכות משותפות ומספר פרויקטים של פיסול ברחבי הארץ ובחו"ל, יצירת תפאורות בחגי המשק ופרויקט פיסול גדול בתל-חי בעזרתם הנדיבה של אנשי ספנקריט.
ועל כל זה אני אומר תודה.

אילן כתר

Motherland

יעל הלר חזקיהו

נולדה וגדלה בתל אביב. בחופשים הייתה מבלה אצל דודתה רבקה הלר ז"ל ממייסדי אשדות יעקב. בשבועות אלו הייתה חלק מהנוף והרגישה שייכת למרקם הקיבוצי. בנקוף השנים, בתה טל, המשיכה לבוא למשק ולבקר את דודתה רבקה הלר. בהכשרתה - פסיכולוגית קלינית בכירה ועוסקת באמנות פלסטית. ב-2005 הייתה לה תערוכת יחיד במוזיאון התנ"ך בתל אביב. השתתפה בתערוכות קבוצתיות בארץ ובפריס. מרבית עבודותיה נוצרות בטכניקה מעורבת, כולל פיסול.

השיחות והוויכוחים עם דודתי רבקה הלר, שהקימה את עליית הנוער באשדות יעקב, היוו עבורי "סמינרים" רעיוניים ופוליטיים הטוויים בי עד היום.

לוקחים לך את העצמות. 2007

זהר מורג ספרוקט

נולדה באשדות יעקב מאוחד וגן הילדים שלה היה בדיוק ליד בית אורי ורמי. יום בלכתה לחדר ההורים היתה עוברת לידו במדרכה. לימים עזבה משפחתה את הקיבוץ אך הנופים נשארו איתה תמיד... מבחינתה הצגת עבודותיה בתערוכה זהו סוג של סגירת מעגל מרגשת. יצירתה עוסקת רבות בילדותה באשדות יעקב.

רקע כללי

מגיע מתחום האמנות הפלאסטית, בוגר תלמה ילין והמדרשה לאמנות ברמת השרון. מייסד גלריה פופולוס בסנטר, מציג תערוכות בארץ ובעולם ומעצב תפאורות לסרטים אירופיים עם המעצב ההולנדי של סרטי פיטר גרינוואי-וילברט ואן דורפ. ב-2003 זכה בפרס עיצוב לסרט הישראלי "אבק". במקביל, במהלך שני העשורים האחרונים פיתח קריירה מוזיקלית עניפה ועשירה כמפיק ומעבד מוזיקלי לאמנים מן השורה הראשונה. היום חי באשדות יעקב איחוד.

על האמנות שלי

"תנועה, מהירות, התרוצצות, רגע רודף רגע, מחשבה רודפת מחשבה, זיכרון רודף זיכרון. כל רגע הוא עולם ומלואו. כל רגע הוא חיים שלמים אם מסכימים לעצור ולחיות אותו במלואו, רק אותו, לא את זה שלפניו ולא את זה שאחריו. לנוע בתוכו, לרקוד אותו לאורכו ולרוחבו ומכל צדדיו, להקיף אותו. לזמן במובנו הידוע אין כאן משמעות. הזמן קיים רק בזיכרון, רק בידע. הזמן שלוקח ללחוץ על כפתור המצלמה שווה לזמן שלוקח לצייר ציור שמן מורכב. "מידת" הזמן כאן נעשית לעומק ולא לאורך. החומרים שמהם עשוי הציור מעניקים אשליה של יציבות, של הישגיות, של נצחיות. מובן לנו מאליו שאם נמצמץ, הציור ימשיך לעמוד שם. האמנם? המיפגש בין החומר שהוא הציור לבין מושא הציור מדגיש את חמקמקותו של הרגע שמשך חייו כהרף עין. הציור מעלה הצעה להתבונן בהרף עין זה באופן מעמיק יותר, רחב יותר. לחקור את זה שאינו דומה לקודמו, אינו דומה לבא אחריו ולעולם לא ישוב עוד".

ללא שם

אלון אוחנה - אמן, צייר, מוזיקאי

נולד 1970, ישראל.

1988 - בוגר תיכון תלמה ילין במגמת אמנות

1995 - בוגר המדרשה לאמנות, רמת השרון.

1998 - 2004 - הקים וניהל את גלריה "פופולוס" בדיזנגוף סנטר.

1992 - 2000 - מפיק ומעבד הבית ב"אולפני נטו" ובמקביל מדריך חוגי אמנות - ציור ופיסול.

2000 - 2013 - מעצב תפאורות וסטים לסרטים באירופה ובארץ.

2000 - 2012 - בעל אולפן הקלטות והפקות בתל אביב ולאחרונה גם בעמק הירדן.

2010 - 2012 - מרצה לעיצוב פסקול במכללת עמק הירדן.

אמנון גרדי - זכרונות שלא יימחו

תשע השנים, מאז שיהודית גרדי - אמי, חזרה מבית החולים עפולה באוגוסט 1941, עמי - בנה בכורה - זכורות לי כשנות ילדות מאושרת בקיבוץ. בני הזוג - אמי יהודית (לדרמן) ואבי יעקב גרדי - נפגשו בשנת 1940. היה זה זיווג אופייני של שני פליטי שואה, יוצאי גרמניה, שמצאו מקלט זה אצל זו והקימו את ביתם בקיבוץ אשדות יעקב. אבי עבד כמרכז גן הירק ואמי כמורה בבית הספר של הקיבוץ. לימים, שמעתי מפיהם על מזג האוויר החם בעמק הירדן, על קשיי רכישת השפה העברית ועל ההתערות החברתית במשק (שלא הייתה קלה כלל ועיקר), שניהם זכרו את הקיבוץ כתקופה קשה, אך מלאה סיפוק. הרוחות הרעות של הפילוג בשנת 1950 גרמו להם לעזוב את הקיבוץ ואחרי גלגולים אחדים הם השתקעו בכפר חיים. חייהם במושב היו אולי קשים לא פחות מאשר חייהם בקיבוץ, אולם החופש להחליט על פי שאיפותיהם והעדפותיהם ולבצע את החלטותיהם, באופן חופשי ומשוחרר מאישורי הקבוצה - היה חשוב להם יותר מכל. מאז ילדותי באשדות יעקב עברתי תחנות רבות בארץ. מעל 70 שנים צברתי ניסיון חיים וחוויות אחרות. כדרכו של כל ישראלי, חלקן טובות יותר ומיעוטן קשות. מסלולי הילדות בעמק, אשדות יעקב בשנות הארבעים טרם הפילוג - הנסיעה לרחוץ בכנרת בחוף דגניה, טיולי השבת לתעלת האפס וסכר נהריים, הירמוך ובריכות הדגים, האקוודוקט ושדירת עצי הפיקוס הגבוהים... - המראות הללו ללא ספק שונים היום לחלוטין. שני קיבוצים קמו על חורבות הקיבוץ הגדול והאחד שזכרו חקוק בזכרוני. יתכן שהכל נשאר רק בעיני רוחי, אך אין לי כל כוונה להיפרד מאותן תמונות ומאותן זכרונות. הם נשארו שמורים ויקרים ולא יימחו כל חיי. כיום אני צייר חובב אוטודידקט, חי ועובד בקרית טבעון.

בצבעי מים מצאתי אתגר מיוחד. מאחר ואין כמעט אפשרות להבהיר שטחים כהים (הלבן הוא הצבע של הנייר במקום שלא נגע המכחול), יש מעט חופש לתקן טעויות. הציור חייב להיות מתוכנן היטב. התמונה הסופית צריכה למעשה להירשם בדמיונו של הצייר עוד לפני הציור. ציור ספונטני דומה ליציאה לניווט בלי מפה. את זה חייבים לשנן וללמוד כראוי. המדיה הזאת מתאימה לי. לכל ניווט יש יעד וכך בכל תהליך היצירה קיימת מטרה שמושגת (פחות, או יותר) בחתימת האמן על הציור המוגמר. אולם תמיד קיימת גם נקודת המוצא שנשארה מאחור. אשדות יעקב היא בשבילי נקודת המוצא.

אמנון גרדי 2014

מציירים ביחיעם. 2013

אמנון גרדי

יליד 1941 באשדות יעקב.

צייר חובב אוטודידקט, חי ועובד בקרית טבעון.

חבר אגודת הציירים והפסלים בחיפה.

סיימתי קריירה בצבא קבע כטייס בגיל 45. היו אלו שנים של טיסה צבאית פעילה, כולל תקופת שבי קצרה במצרים במלחמת יום כיפור ואחר כך שירות כמפקד וקצין מטה בחיל האוויר. בתקופה זו ממש לא הגעתי לעיסוק בציור.

בתריסר השנים האחרונות אני מתמחה בציור בצבעי מים. (מדיה מיוחדת ופחות נפוצה בקרב ציירים בארץ).

השתתפתי בחוגי ציור של בית הלוחם באפקה בהדרכת אסתר פרץ ארד ושייקה קליימן. כמו כן השתתפתי בסדנאות ציור של צבעי מים באיטליה, צרפת וארה"ב, עם מיטב המדריכים האמריקאים, וביניהם *Alvaro, Castagnet, Mel Stabin, Barbara Nechis, Frank Webb*. מלבד זאת, ההכשרה העצמית שלי היא בעיקר מספרים וקלטות. במהלך השנים רכשתי ספריה עשירה של ספרי ציור ותקליטורי הדרכה. רובם המוחלט עוסקים בצבעי מים. הציג תערוכות יחיד והתשתף בתערוכות קבוצתיות בארץ.

רוקדת - זיכרון חגים באשדות

ציירתי תמונה זו בהתרגשות עצומה מזיכרון של פעם. מילדותי, ספגתי תרבות וערכים, בבית ובמשק כולו.

"אשדות של אז" השקיעה הרבה בערכים ובתרבות.

מילדות, היינו בתוך שירה, מוסיקה ומחול.

אמא שלי, מרים עולמי-ספרוקט, השקיעה את שנותיה המעטות בחינוך ילדים למוסיקה ותולדותיה והייתה אחראית על כל פעולות התרבות. לדוגמא, אצלנו בבית ביקרו פנינה זלצמן - הפסנתרנית, וחנה'לה הנדלר - שחקנית ה"הבימה".

לאחר הרבה שנים, אני אומרת תודה גדולה ל"אשדות של אז" שחינכה אותנו, הילדים, ואת שאר החברים, לתרבות וערכים. לרוח ולא לחומר.

זיכרון החגים שלי

ההכנות לחגים ובעיקר לפסח - גולת הכותרת - יצירת המחולות הבונים את הטקס (כמו מחזמר): מילדי כיתות א'-ו' הנכנסים מכל פתחי חדר-האוכל עם שיבולים ותנועות לפי "והניפו, והניפו, עומר עומר זה הניפו", בהמשך - ה"כוהנות" שמקבלות את פניהם במחול ולבסוף - מחול התהילה לפי מילות שירת הניצחון של מרים, אחות משה רבנו, עם תופי מרים ותנועות שמחה.

כיום קוראים לכך כוריאוגרפיה. אז, עשינו הכל בלי מילים. אז, הפשטות והצניעות היו דרכינו ולכן החברה של אז הגיעה לשיאים.

מי ייתן וישובו תרבות ואוירה כאלו לחברה כולה!

גילה גורן-עולמי

מכת קיץ

גילה גורן עולמי לבית ספרוקט

נולדה בגשר בשנת 1934 לגדליהו ומרים ספרוקט, ועברה לאשדות יעקב עם ראשוני המייסדים. בקיבוץ, הכירה את בעלה, אברהם גורן ושם גם נולדה ביתם הבכורה. בשנת 1956 עזבה המשפחה את הקיבוץ והחל מ-1967 מתגוררת גילה במושב בית זית, מוקפת בילדיה ונכדיה.

אחרי שנים של עבודה כמנהלת בחברת מחשבים, עם צאתה לגמלאות, החלה גילה לצייר, בהשראתה והדרכתה של האמנית מירה כהן, שאף היא תושבת המקום. בעבודותיה, ניתן למצוא את תבנית נוף ילדותה. סגנונה ודרך עבודתה אינם מושפעים מכללים או תכתיבים כלשהם. היא יוצרת במגוון סגנונות רחב והמוטיב החוזר בעבודותיה הוא מיחזור - החל באריזות קרטון, טפטים ישנים, ענפים ועלים שנאספו, שאריות בדים ועוד.

זכרון חגים באשדות

לינה משותפת

כמו מרסל פרוסט שיצא למסע בחלל הזיכרון אחר הזמן שאבד, מסע שהחל בניחוחן של עוגיות מדלן, כך קורה לי כאשר אני נתקל במושג "לינה משותפת". ואם אני מניח לעצמי להשתכשך בגליו הרכים של הזיכרון, אני נזכר ביום כזה שהחל והסתיים בלינה המשותפת, עוד בטרם הפכה למושג.

פעם לפני הרבה שנים, בשנות החמישים של המאה הקודמת, בילדותי בקיבוץ אשדות יעקב,

הייתה לא רחוק מהקיבוץ בריכת אגירה מבוי ששימשה לנו כבריכת שחייה בקיץ. כשהיינו משחקים בה "קדרים באים" - אם היית נלכד בכפם של רודפך חסרי הרחמים, הם היו חובטים בך (מתחת למים, כדי שהמטפלת לא תיראה), ובנוסף היו דוחפים את ראשך לתוך הבוץ הסמיך עד שפיוך היה מתמלא בבוץ חלקלק.

כדי להימלט מה"קדרים" היינו משתמשים בשיטות שבעזרתן יביטו, בעתיד, הווייט-קונג את האמריקנים בווייטנאם. כלומר, למדנו איך לנצל את תנאי השטח כדי להסתתר ואחר כך גם לתקוף. חבטת רגל אחת העלתה עננת בוץ גדולה ועכורה בעיני הרודפים, עננה שמאחוריה יכולת להיעלם ולהימלט לחוף מבטחים.

אך מה שקרה באותו יום, היה הפוך מפעולת וייטקונג מוצלחת. כשעלה הענן העכור, כל כך התבלבלתי עד שנמלטתי היישר אל זרועות הקדרים שלימדו אותי מה קורה באמת כאשר תחבולה נכשלת במלחמה.

לבסוף, כשהיינו מותשים מהמירדפים חסרי הרחמים ומשמש העמק הקופחת, עלה קולה הנחוש של המטפלת וכינס אותנו כעדת ברווזונים לארוחת הצהריים. ארוחה שנותרה בזיכרוני הרבה יותר טעימה ממה שהייתה באמת, במציאות הכלכלית הקשה של אותם

ימים בשנות החמישים.

אחרי שהמטפלת קילחה אותנו ביד קשה ובזרוע נטויה, נשלחנו אל חדרי השינה כדי לנוח. מתחת למצננים כבדים ודולפי מים התאמצנו להתראות כישנים, עד שלבסוף נרדמנו באמת.

לפנות ערב, אחרי שקמנו וסידרנו את המיטות, הלכנו ל"חדר ההורים" ל"ארוחת ארבע" ולבילוי עם ההורים, ובילילה חזרנו ל"בית הילדים" ללינת הלילה.

אותו ערב הייתי מאוד רגיש, בגלל המכות שחטפתי בבוקר, ורציתי שאבא יישאר איתי עוד ועוד. לאחר שסיים לספר סיפור סגר אבא בטריקה את הספר, וכשהתכופף לתת לי נשיקת פרידה עלה ממנו ריח של טוב של אבאים, ואז, תפסתי בחלק מראשו שהיה הכי קרוב לפה שלי, באוזן, סגרתי עליה את השיניים וסירבתי בכל תוקף להרפות.

מאחר והזיכרון משמר רגעים קשים עד הפרט האחרון שבהם, אני זוכר עד היום איך אבא שלי גנח פתאום והתרומם בתנועה חדה כשאוזנו שותתת דם, ואיך בפי נותר החלק מהאוזן שנחתך וסירבתי למסור אותו בחזרה. אני זוכר את הכאב שאחז בי כשפתחו לי את הלסתות בכוח כדי לחלץ מבין מלתעותי את הבדל החתוך, כדי שאפשר יהיה לצרף אותו לאבא שלי שהועלה לבית החולים, כדי לאחות אותם מחדש.

נרקיס

דודו פלמה

נולדתי באשדות יעקב מאוחד בשנת 1950. גדלתי שם ועולמי התעצב בין מטעי הבננות לבריכת השחייה עכורת המים. לפעמים למדתי ובעיקר קראתי המון ספרים. אני חושב שהייתי הילד היחידי שקיבל אישור להחליף ספרים בספריה של המבוגרים בגלל שגמרתי לקרוא את כל הספרים בספריית הילדים. בגיל 22 נפרדתי מאשדות ועברתי לחיות בקיבוץ כפר הנשיא שבגליל העליון. מאז אני שם.

מנהל במדרשה למנהיגות חינוכית.

משורר, צייר, סופר ופסל.

בזמן שנותר עוסק בתיאטרון.

הווי אשדות יעקב. 2012

לפתע הוצפתי ברגשי חרטה על המעשה הנורא שעשיתי, ופרצתי בבכי קורע לב ומלא רגשי אשמה. שומרת הלילה שניסתה לנחם אותי אמרה לי ש"לא קרה כלום, יתקנו את אבא שלך בבית חולים", אבל אני בכיתי עוד יותר והפרעתי לכולם לישון. כעבור כמה שעות אבא חזר באוזן חבושה בתחבושת לבנה ונשק לי שוב. הפעם אני זוכר מהנשיקה את ריחות חומרי החיטוי שעלו מן התחבושת ואת העובדה שאבא לא כעס. נרדמתי מהר ולמחרת עברתי על הטראומה הלילית לסדר היום, כדרכם של ילדים. אבל מאז, כשאומרים לידי: "לינה משותפת", יש לי תכף ומיד טעם של אוזן חתוכה בפה, והמון געגועים למשהו שעד היום אני לא בטוח אם הוא לא קיים בעצם רק בזיכרוני.

דודו פלמה
כפר הנשיא

ליאור לוינסון

אני ליאור, בן לרות וצבי לוינסון, שהתיישבו בגשר ב-1933 ולאחר מכן באשדות יעקב, עד לעזיבתם ב-1953. סיימתי בית ספר תיכון באשדות ב-1955. לאחר השירות הצבאי חזרתי לאשדות לעבודה בכרם ולאחר מכן כנהג משאית, עד לעזיבתי ב-1963. נישאתי לנורית ועברתי לגור באילת, בה עבדתי במכרות תמנע כ-4 שנים, בכריית עופרה באמצעות חומרי נפץ. מאילת יצאתי לנהל מחצבות אבן באפריקה למשך 3 שנים. כשחזרתי מאפריקה עבדתי בהכשרת קרקע בקרן קיימת לישראל, כאחראי על עבודות הקשורות בהפעלת חומר נפץ וניהול עבודות עפר. פרשתי לגימלאות בשנת 2000. אני נשוי לנורית - מורה לחינוך גופני, אב לשתי בנות ובן וסבא ל-10 נכדים. עם פרישתי, התחלתי לצייר במסגרת הקתדרה בפתח תקווה, בשילוב של לימוד וציור, בהנחייתו של דר' אנטון בירמן. מצייר בצבע שמן, אקריליק ופחם. אני חבר בעמותת אומני פתח תקווה. הופעתי בתערוכות יחיד ובתערוכות עם שותפים.

ב-1974 נסעה אורן לארצות הברית ולמדה במשך שנה אצל אלווין ניקולאס, מאבות האוונגרד האמריקאי במחול של שנות ה-60 וה-70. בישראל היתה מרתה גרהם כוכב עליון באותן שנים, ופעילות המחול התרכזה בלהקות הגדולות, בת שבע ובת דור, שהציגו רפרטואר של המיינסטרים. בשובה לארץ מצאה אורן ככותבת שורות אלו רקדנית המוכנה להסתכן בעבודה ניסיונית ויצרה בעבורי כמה ריקודים לרסיטלים שהוצגו בסוף שנות ה-70. אחר כך יצרה תכנית ושמה "קול ומחול", שהיה בה שילוב נועז של מחול ושירה חיה על הבמה. היא גם יצרה ללהקת "בת שבע 2" בשנים שעדיין היתה תקווה שזו תהיה להקת מחול ניסיונית.

ללהקת המחול הקיבוצית יצרה אורן את "הפרטים המצטרפים" (1976), שכמו רוב עבודותיה, נוצרה בהשפעת ניקולאס ועסקה בחלקי גוף "מדברים". יצירות בולטות נוספות הן הדואט "הרהור בקו שבור" (1978), "דירה להשכיר", ו"השלמה" (שתיהן מ-1982), שבו יריעת בד ענק מכסה את כל הבמה וחוטמים סמויים מחברים בין התקרה לחלקים של שמלה. בהשפעת ניקולאס נהגה אורן לעטוף את הרקדנים באריגי סטרץ'. כשאלה נעו הם יצרו מעין פסלים נעים מופשטים. במחול זה חצאית מתרוממת בהדרגה ונוצרות גבעות של בד הנהפכות לחומות ענקיות. הרקדנית שבמרכז יוצאת למאבק הישרדות, אך לבסוף נשארת לכודה במרכז הבד. שאר היריעה המורמת לתקרה, מכסה את ראשה ומשאיר רק את פלג הגוף התחתון חשוף.

עם השנים החל לבלוט בלהקת המחול הקיבוצית רמי באר, תלמידה של יהודית ארנון, המנהלת האמנותית של הלהקה. אורן היתה נוסעת באוטובוסים מקיבוצה לעבוד בגעתון, בחיפה, בתל אביב ובירושלים, שם יצרה את "הצחוק המר" (1985) לקבוצת המחול "אנסמבל ירושלים". בנוסף לכך השקיעה בחינוך. מ-1975 ניהלה את האולפן האזורי למחול בעמק הירדן.

הדה לא היתה אדם שקל לעבוד איתו. היא היתה אחוזת תזזית ולהט. לעיתים הצליפה ברקדנים, אבל מול עיניה עמדה תמיד השאיפה לאמנות ומצויינות.

היא ראתה איך מפת המחול בישראל משתנה והמשיכה לחפש אפיקים חדשים לפעילותה ככוריאוגרפית. יצרה קשר עם זוג העולים מרינה וולדימיר פילק שהתגוררו בנצרת ויצרה להם ריקודים, בהם "סיזיפוס" (1995). אלא שהאופנות האמנותיות במחול השתנו. עבודותיה, שפעם נחשבו אוונגרדיות, נראו פתאום מיושנות. אבל טעמה האמנותי המעולה ניכר בהן לכל אורך הדרך.

רות אשל עיתון "הארץ"

הרהור בקוים שבורים. רקדנית: רות אשל

הדה אורן

לאחרונה חדר המחול למרחב הציבורי ובתוכו לחלל המוזיאלי. נוצרו יחסי גומלין בין המחול לאמנות הפלסטית. ולכן אנחנו נותנים יצוג בקטלוג לאמנות הייחודית הדה אורן.

אחוזת תזזית

הדה אורן, אשדות יעקב איחוד, היתה הכוריאוגרפית הבולטת של התנועה הקיבוצית ומחלוצי הפרינג' במחול בישראל.

היא נפטרה בגיל 73 ממחלת ניוון שרירים. שיא פעילותה היה בשנות ה-70 ועד אמצע שנות ה-80. היתה כוריאוגרפית הבית של להקת המחול הקיבוצית בשנותיה הראשונות ויצרה ללהקה 15 ריקודים. רובם התקבלו באהדה על ידי המבקרים, שציינו את השפה המקורית ואת ההומור שייחדו אותם.

אורן למדה מחול, בין השאר, אצל מרים ינואר, חברת קיבוצה, שעלתה מגרמניה ולימדה בהשפעת הכוריאוגרף רודולף לאבאן, אצל גרטרוד קראוס, ובפאריס - בבית הספר הגבוה ללימודי כוריאוגרפיה. לימים נמנתה עם צוות הכוריאוגרפים הראשון שיצר ללהקת המחול הקיבוצית.

בתוכנית הראשונה של הלהקה בקיבוץ יגור ב-1970 - יצרה את המחול "חלום", שיצא נגד הלחץ הקבוצתי על האינדיבידואל. לתכנית השנייה, ב-1970 - יצרה את "נעים להכיר גברת פרח". המחול היה להיט ועשה את אורן לכוריאוגרפית המבטיחה של הלהקה. זה היה מחול הומוריסטי, נטול אותה דרמטיות שאיפיינה את התקופה. נקודת המוצא שלו היא שני שלומיאילים, גבר ואישה, המהלכים כשיכורים. השפה התנועתית מתפתחת מתוך המקריות של היתקלותם זו בזו.

עבורי יאיר הוא השראה

יאיר מצייר הווה מתמשך, רווי בצבע. נוגע בזמן ולא נוגע. מספר סיפור. משרד געגועים. יאיר מצייר את הסובב אותו, חוץ ופנים. והוא עושה את זה באותם כנות ועומק אופייניים, עם חיוך בזוויות. תמיד, מאז שאני זוכרת אותו, הוא מספר סיפור, לא תמיד עם מילים.

אבל בהזדמנות הזאת אני רוצה לדבר לא על יאיר של היום, אלא על אותו יאיר שקיים אצלי, כבר כברת זמן.

נפגשנו לראשונה כשהייתי בת עשר, או משהו באזור. יאיר, השכן החדש, שעבר לגור ליד החדר שלנו, משך את תשומת לבי. סמדר והוא היו ממש שכנים קרובים - בבית מסקרן. הוא - שהיה יפה תואר ולא נראה כמו המבוגרים בקיבוץ, וסמדר - שבכלל נראתה לי כמו נסיכה מספר עם כריכה צבעונית - כבר אז, ומאז. ואני הייתי כל כך סקרנית - מה יש שם, מי זה הבחור עם הג'ינס וסנדלי האצבע שהופיע פתאום לסדר היום הקיבוצי. מין סוג של משב רוח המפציע בתוך כל המוכר הזה.

ואז הוא נהייה המורה שלנו לציור. אני חושבת שהיינו בכיתה ו'. אולי. והוא היה זר כל כך בעולם החינוכי שלנו. דיבר בשפה אחרת. בקול אחר. אני זוכרת את השיעור על "הנסיך הקטן" ואת הציורים שציירנו, והתגובות, והמבט שלו. ולמרות שהיה חסכני במחמאות, היה בו משהו משכנע, אמיתי, חם וחכם.

כל כך אהבתי את השיעורים האלה - שבאותה תקופה, אם הייתי יכולה, הייתי עוברת לגור בכיתה לציור. בתוך כל השעמום החדגוני הזה - פתאום קרן אור! פתאום דברים מוטלים בספק. לא נחרצים. מוארות זוויות חדשות. מישוה שלא יודע הכל, מלמד לשאול שאלות. לשיעורי הציור האלה היה ערך עצום, עבורי.

והיה לו סטודיו, ליד הבית שלנו. הייתי הולכת לחפש ארינמלים ליד עצי האקליפטוס, אולי במקרה יזדמן לי להציץ פנימה. הייתי מטיילת סביב הסטודיו המסתורי הזה שעות, מחכה להזדמנות. והיא היתה מגיעה: דלת פתוחה, הזמנה: "בואי כנסי". הייתי עוברת את הדלת בזהירות. ריחות של צבע ונובלס. ציור בעבודה. מכחולים. כתמים של צבע. ויאיר מסביר. אני מסתובבת בסטודיו, יחפה על הרצפה הקרירה, והעיניים שלי בולעות הכל.

והציורים. צבעוניות רווייה. דלתות. דמויות. עולמות. רציתי לצייר בדיוק ככה. וזה באמת מה שציירתי, עוד שני אחרי.

והיה לו טון דיבור שכנראה הגיע מהעמק. אצלנו בנען הוא לא היה שגור. והיה לו חיוך. כזה ששומעים בקול. שמייד מצית את זה שלך.

ההיכרות שלנו נמשכת כבר הרבה עשורים, עברה הרבה תחנות. וכמו בכל שלב בדרך, גם היום אני רואה בזה פריבילגיה.

והיום, כמה עשורים אחרי, אני עדיין סקרנית לראות את היצירות החדשות של יאיר, אוהבת לשמוע את הקול שלו, סקרנית למחשבותיו. עבורי, יאיר הוא השראה, ואני לא יכולה להגיד את זה על יותר מדי אנשים.

לא הרבה אנשים שאנחנו מתפעלים מהם בתקופת הילדות, עוברים את מחסום

האסם

יאיר ספרוקט שביט

יאיר ספרוקט שביט נולד ב-1944 בקיבוץ אשדות יעקב.

חבר קיבוץ נען. מצייר משנת 1969.

במהלך ראשית שנות ה-80 צייר (בעפרונות ובפחם) כמאה רישומים של בני משפחתו

מהעבר ומההווה, תוך התבוננות מעמיקה בצילומי בני המשפחה.

כיום מצייר נופים ואתרים בארץ ובחו"ל.

ברפת

הנעורים ונשאים גם בבגרותנו, ובבגרותם, כמושאי התפעלות. לי, לפחות, אין הרבה כאלה. יש אחד...

על הקיר מולי, בבית, תלוייה תמונה: כתם צבע לבן מרוח על משטח כחול בנוף ירקרק. אור בארץ כחלחלה.

גם הציור הזה, כמו יאיר, מעלה בי את אותו חיוך.

תודה

נען, יולי 2014

ורד מוסינזון

משה הדרי

נולד בשנת 1933.

בן גבעת השלושה.

מגיל 15 בקיבוץ אשדות יעקב מאוחד, בתחילה כתלמיד ואחר כך הקים את משפחתו

בקיבוץ והיה חבר עד גיל 53. מאז חי בתל אביב.

היה שנים רבות מורה לחינוך גופני.

צייר ופסל, 17 תערוכות יחיד.

למד 4 שנים ציור במכון אבני.

למד ביגוד לתיאטרון באוניברסיטה תל אביב.

עבודותיו מוצגות במוזיאון השריון בלטרון, במוזיאון גולני, יד לבנים ביבניאל.

היה תפאורן בלהקת המחול הקיבוצית ובבית צבי ולימד בבתי ספר ובמכללת שנקר.

משלושה יוצא אחד

עשרה ילדים בכיתה: שלש בנות ושבעה בנים. ומתוך שבעת הבנים שלושה "אורי" - אחד שחור ושניים ג'ינג'ים, שהגיעו מקרית חיים.
- "איפה אורי?" - אני נשאלת ועונה בשאלה: "איזה מהם?" והמענה: "הג'ינג'י".
- "אבל מי משני הג'ינג'ים?" - ממשיכה להשיב. והמענה: "מקרית חיים".
- "אבל ישנם שני ג'ינג'ים בשם אורי ושניהם מקרית חיים, שהגיעו אלינו לקראת כיתה ה' - "אני מחפש את הג'ינג'י, הצנום, הגבוה, הספורטאי...
- "אהה!" השבתי. "גם אני מחפשת אותן, וקוראים לו אורי נחושתן".

אורי זה - אורי נחושתן - שייך לשלישיה: חיים, אורי ואני. עם חיים אני כבר מיום הולדת, כאחים ממש, וכשאורי הצטרף לכיתתנו - הפכנו לשלישיה.
אולי מוזר להצביע על שלישיה בתוך עשרה בני כיתה, אבל זה מה שקרה לנו. גם בחינוך המשותף של הקיבוץ קיימת אפשרות של בחירה אישית ושלושתנו בחרנו - אלה בזו וזו באלה.

שלושתנו היינו ספורטאים מצטיינים ובהרבה משעות הפנאי עסקנו בספורט. לי לא היו מתחרות בקרב הבנות וכך זכיתי בכל התהילה הנשית, והתוצאות גם לא נפלו מתוצאות הבנים. זכיתי ברורה ומוחלטת. בצידה לא היו אז פרסים, אין פודיום, אין מדליות... אין חשיבות לכל אלה כשמקומי כראשונה מובטח לי בכל: ריצות, קפיצות, זריקות והדיפות, משחקי כדור ושחייה... לשם מה לפרט יותר? פשוט, בכל! ומה לי עוד?
כמוני היו גם חיים ואורי נחושתן הג'ינג'י, ומשום כך מצאנו בסיס משותף לחברותא. גם מלימודים לא הנחנו ידינו וראשינו. וציונינו היו גבוהים.
כאחים היינו - חלקנו רגשות. מחשבות, רעיונות, פעילויות, תעלולים פה ושם והרבה שמחה - משותפת רק לנו. תמיד ביחד - בכל! היו גם שאר בני הכיתה, אך לא בסוד העניינים שלנו, של השלישיה.

מה זו השלישיה הזו?

זר לא יבין זאת. זו התקרבות. זו משיכה זה אל זה. זו תחושה של קירבה: זה סימן - בהגה קל, ברמז של תנועה - בכל דרך שמובנת רק לנו, לשלישיה.
וכך בכל דבר ועניין, בכל משימה שאנו מטילים על עצמנו, או שאחרים מכתבים לנו הביחד הזה שלנו מעניק הרבה ביטחון שמביא להצלחות שמביאות איתן סיפוק רב: הראש מורם, הגב מזדקף, הרגליים קלות, העיניים בוהקות... תחושות שמגיעות לכל סנטימטר בגוף. נפלא לנו...

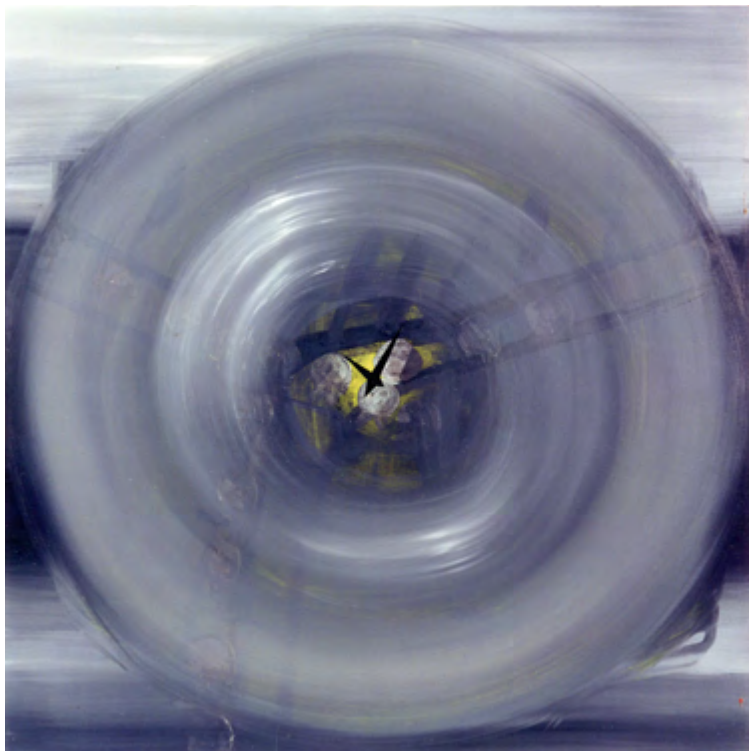
עם הזמן השתנו כיוונים, השתנו מחשבות, התפתחו רגשות, נוספו תחומים חדשים, בוגרים יותר, שפלטו לתוך חיינו: הכנות לפעילויות לוחמניות, אימוני שדה, סוגי קשר, ספורט שימושי, ג'ינג'י, השבעה להגנה, סודיות וחשאיות - התחייבויות בוגרות יותר. בספורט ובטיולים הרבים שערכנו שימשה השלישיה שלנו כ"חוד החנית": מובילים את

כלניות. 2013

מיה קרפ רשף

נולדה ב-1929 לאסתר ולזאב קרפ ממייסדי הקיבוץ.
אהבה תמיד לצייר אך לא התפתחה בגלל עיסוקים רבים אחרים.
ב-2002 החלה לצייר במועדון מורים גימלאים ברמת-גן, העיר בה היא גרה.
נהנית מאד לצייר בדגש על טבע, בסגנון ריאלי, לרוב על קנווס ומעט על נייר.

מעגל 1990. שמן על בד

מרב שין בן-אלון

ילידת 1965. חיה ויוצרת בתל-אביב.

אמנית רב תחומית אשר עוסקת בציור, רישום, כתיבה ומיצבי-טקסט. בוגרת בהצטיינות של המחלקה לאמנות ב"בצלאל" (1990), לימודי אמנות ב"ניו יורק סטודיו סקול" (1991) ותואר שני בהצטיינות בתכנית הבינתחומית בפקולטה לאמנויות באוניברסיטת תל אביב (2013). שין בן-אלון הציגה בתערוכות קבוצתיות במוזיאון חיפה (2013) מוזיאון פתח תקווה (2011) במוזיאון ישראל (2006) במשכן לאמנות בעין חרוד (2003) ותערוכות יחיד נבחרות בגלריה בורוכוב (1996) גלריה נחשון (2003) בגלריה בתאטרון תמונע (2005) וב 2014 תציג תערוכת יחיד בגלריית הקיבוץ בתל-אביב. זוכת פרס עידוד היצירה של משרד המדע התרבות והספורט (2005, 2014) ושני פרסי הצטיינות במהלך לימודי התואר הראשון (1988, 1990) עבודותיה נמצאות באוספים ישראלים מובילים.

החל מאפריל 2014 עובדת בסטודיו בסדנאות האמנים בתל-אביב.

הקבוצה או הכיתה, בדרך לא דרך, או שבחרנו להיות ה"מאסף" - העוזרים לחלשים ולנרפים להשיג את הקבוצה ולהביאם אל היעד.

הזמנים השתנו וגם אנחנו. ליטופים חפוזים, קריצות, סומק בלחיים, מגע גופני זהיר ובלתי נראה... התלהבות של הורמונים שמתבטאת במיוחד על רצפת הריקודים...רקדנו המון. אני אוהבת לרקוד - מתחילה ראשונה ומסיימת אחרונה. גם חיים ואורי רקדנים נפלאים. הנאה צרופה של גוף ורוח.לעיתים בחרתי בני זוג אחרים לריקוד, אך תמיד חזרתי אל חיים או אורי.

המשכנו להיות שלישיה: לחוות ולהתענג ביחד, לצחוק ביחד, לשמוח ולהישאר כל כך תמימים... אבל תמיד ביחד.

עד אותו יום.

אותו יום שלא יישכח.

אורי נהרג בקרב על כיבוש העיר לוד (במלחמת העצמאות). למרות שהיה הצעיר בינינו קם והתגייס לפלוגת הגיפים שמחוץ למערך הלחימה שבעמק שלנו.

אורי איננו! חסרוננו יום יומי. איננו קולטים את החסר הזה - הבלתי ייאמן והבלתי נתפס. אורי הוא הראשון שנגדע מתוכנו. אף פעם לא חשנו כה חזק את המוות. עכשיו הוא כאן, אצלנו, כשלוקח את אורי שלנו.

המוות חזק באמת שלו: אורי איננו יותר בינינו! לא נראה את אורי קופץ מהמקפצה הגבוהה אל בריכת המים. לא נראה אותו רוקד והרעמה הג'ינג'ית מעל כולם. לא נראה אותו רץ, לא נראה אותו מזנק מעל ארגז הספורט. לא נראה אותו עובד בשדה, לא הולך ומקפץ להנאתו במדרכות ... הוא פשוט איננו.

אני רוצה לצעוק: אורי, חזור! חייך אלינו, אמור מילה טובה, שב בינינו כמו פעם, כמו קודם, כמו תמיד... בוא אורי, בוא !

ואורי לא יבוא, ואנחנו כבר לא נהיה שלישיה... ונתפזר לכל הרוחות - זה לכאן וזו לשם - לקורסים, לפלמ"ח, אל מחוץ לבית.

ובוכות הדמעות - אורי שלי, אורי שלנו.....

ואורי נותר טהור ועמו כל האמת והצדק... והוא קדוש וטהור כמו ילד...

מיה רשף

יום העצמאות תשע"ב 26.4.2012

מירה שחם - גולן אמנית רב תחומית

ילידת תל אביב, גדלתי בטבריה, התחנכתי בתנועת הנוער העובד והתאהבתי בקיבוץ ממבט ראשון. בביקור הראשון בחיי בקיבוץ אשדות יעקב, בהיותי בת שש שנים, הודעתי להורי שאני רוצה לחיות בקיבוץ. בגיל ארבע-עשרה הצלחתי סוף סוף להגשים את חלומי והורי נעתרו לבקשתי. כאן בקיבוץ מצאתי את הזהות שלי בקרב חברי לקבוצה שקלטו אותי כאחת מהם ולא חשתי את תחושות "ילדי-החוץ" עליהן מספרת הספרות. חשתי שבאתי הביתה. כאן הקמתי בית ומשפחה עם יואל שחם בן הקיבוץ. נולדו לנו שלושה ילדים, עד שִׁפְרָצָה הַמְלַחֶמָה. וְכִּיּוֹם אֶחָד, בְּאַבְחָה חֲדָה, בְּפִגְיָה יִשְׂרָאֵל... בְּלִבּוֹ... נָדָם. פגיעת רסיס פצצת ארטילריה, ישירות אל ליבו של סגן יואל שחם, מפקד מחלקה בחטיבת שריון 274, קטעה חיים שלמים, בגזרה הדרומית בסמוך לתעלת סואץ.

לאחר סיום לימודי במדרשה לאמנות (1980) בה התמחיתי בצילום וקולנוע, הצגתי בתערוכות שונות, תצוגות יחיד ובמסגרת קבוצתית סדרת יצירות המבטאות את ההתמודדות עם כאב האבדן והשכול. האמנות הפכה לכלי בו יכולתי לבטא את תחושותי.

בסדרה המוצגת כאן במוזיאון, מוצגת הסדרה "אשה - אדמה". סדרת צילומים מבויימים, אילוסטרציה של העקרונות הרגשית בעקבות האבדן. יצירות נוספות של סדרות צילומים מבויימים, ש'נולדו' בשנים לאחר מכן הצגתי בגלריה צוותא ובגלרית הקיבוץ בתל אביב, בית יד לבנים בפתח תקווה ובקיבוצים שונים ברחבי הארץ.

כבוגרת המדרשה לאמנות, הקמתי את מגמת האמנות בבית הספר התיכון רמות חפר במעברות ויצרתי במסגרת ערוץ לקיבוץ כתבות טלוויזיה, כתבתי תסריטים שבוימו ועלו על מסכי הטלוויזיה בקיבוצים.

כבוגרת בית הספר לעתונאות באוניברסיטת תל אביב התקבלתי ככתבת למערכת עיתון על המשמר ומוספיו. כיהנתי כעורכת משנה לעורך מוסף הדף הירוק וכשהסתיים פרק זה הקמתי את הסטודיו הוצאה לאור "גולנגראפ" ליצירת ספרים. במסגרתו אני מעצבת ועורכת את הכותרים השונים עד צאתם ממכשך הדפוס.

כיום, חברת קיבוץ יקום, אמא ל-5 ילדים, סבתא ל-13 נכדים, זוגתו של דורון גולן, ממשיכה ליצור. בליבי תמיד נעורי ואהבתי בקיבוץ אשדות יעקב מאוחד. נופי העמק, התצפית מגבעת בית העלמין, המרחבים המחליפים גוון וצבע מדי עונה, החמסין, חום הלב של חברי הקיבוץ בו בגרתי וגובשה אישיותי, החברים שמלווים אותנו, משפחת שחם על כל שלוחותיה, הם אבני המסד למהותי ואישיותי היוצרת. לכולם מוקדשת באהבה רבה, יצירתי זו המוצגת כאן במוזיאון.

אשה - אדמה

שפירות

ציור על ביצי יען

רון גשורי

נולד בשכונת בורוכוב בגבעתיים בשנת 1959.

אמן ויטראז' מזה 25 שנה.

הגיע לקיבוץ עם גרעין נח"ל והקים את ביתו באשדות יעקב מאוחד בו חי ויוצר.

עבודותיו מוצגות בארץ ובעולם בעיקר בבתי כנסת ובבתים פרטיים.

מישל שטיגר-פרקין

נולדה בדרום אפריקה בשנת 1959 בעיר דרבן שם גדלה וסיימה את לימודיה.

למדה עיצוב גרפי בטכניון בדרבן ובקולג' לאמנות ביוהנסבורג.

הושפעה מאוד מהאמנות האפריקאית ופיתחה שיטות לציור על ביצי יענים.

במשך השנים שכללה את הטכניקה ועסקה גם בעיצוב שטיחים, אהילים, שטיחי קיר, חולצות, אריזות מתנה וכרטיסי ברכה. את כל השראתה קיבלה מהאמנות האפריקאית.

עלתה לישראל בשנת 2008 עם משפחתה.

בשלוש השנים האחרונות חיה בקיבוץ אשדות יעקב.

מתי עמלי

נולדתי באשדות יעקב איחוד בשנת 1947, למרי ומנשה עמלי, ממקימי גשר ואשדות יעקב. הגננת אורה הייתה הראשונה שגילתה בי את הכישרון. תמיכתה יצקה בי את הדחף הראשוני להמשיך וליצור. בבית הספר שאבתי רבות מהמורה לציור אריק קורן, שעבודותיו ליוו את כל חגי אשדות ורבות מהן היו חלק בלתי נפרד מחצר הקיבוץ. הצרכים בחברה הקיבוצית למעצבי מודעות, קישוט לחגים, ומאיירים כיוונו אותי לתחום. התחלתי כמאייר עלון חברת הילדים "ניבים" ולאחר מכן המשכתי כמאייר עלון "אשדות" וממלא כל הצרכים האומנותיים הקשורים בחיי התרבות. משך אותן שנים, השתלמתי בקורסים שונים לאמנות איור וצילום.

בשנת 1971 עברתי עם דינה אשתי לקיבוצה, כפר סאלד. בשנים 77-1974 היינו בשליחות תנועתית בריו דה ז'נירו בברזיל. שם תרמתי מכישורי הגרפיים לתנועה, כולל עיצוב ברכות לשנה טובה, שנמכרו במפעלי התנועה, סמל לחגיגות ה"היבראיקה", והשיא - עיצוב תפאורת ענק ליום ההולדת ה-25 לישראל, שנחוג ע"י הקהילה היהודית. פעילות זו זכתה להערכה בקהילה, וקיבלתי הצעות שונות, ביניהן להיות מאייר במחלקת החדשות של הטלוויזיה O GLOBO. בפועל, שבנו לקיבוץ, והתחלתי להכין עצמי ללימודים בבצלאל. בשנים 80-79 הייתי סטודנט במחלקה לעיצוב גרפי, כשאני מתפתח מאוד בתחום הצילום. עם עזיבתנו את הקיבוץ, התחלתי לעבוד בבנק לאומי במחלקת השיווק. מספר שנים ניסיתי לשמר את העיסוק בעיצוב גרפי, איור וצילום, אך עם הזמן הכל פסק. לאורך כל השנים המשכתי לצלם. לעולם הצילום נכנסתי בעקבות אחי מנחם, שהיה ממקימי מעבדת הצילום באשדות יעקב מאוחד. במשך שנים הוא צילם אירועים וחגים בקיבוץ. בתחילת שנות השבעים עברו דבורה ומנחם עם ילדיהם, לגבעת חיים איחוד. כמה שנים לפני פטירתו מצא כוח ורצון לצאת וללמוד צילום באופן מסודר. בתחילת שנה זו פרשתי לגימלאות, קניתי לעצמי לוח ציור וצבעים במגמה להתחיל לצייר, אך הם עדיין מחכים לי...

הצטרפתי לדינה אשתי לחוג קרמיקה, שם אני מצליח לבטא את הרעב ליצור. אך הכלי האמנותי העיקרי בו אני עוסק, וזכה לעדנה לפני כעשור עם תחילת העידן הדיגיטאלי, הוא הצילום. אני מצלם נושאים שונים: את ילדי ונכדי, נוף בטיול, נופים עירוניים, פרחים ובני אדם. אך הנושא הקרוב לליבי יותר, הוא תמונות המספרות סיפור. לכן בחרתי לתערוכה זו, מבחר תמונות שצולמו בטיולי בעולם ובישראל. בחלקן הדגש הוא על הסיפור שבתמונה.

מתי עמלי - פרדס חנה כרכור 14.8.2014

מתוך הסדרה 'ישראלים'

על האין ועל היש

עומר, אורן ואני ניצלנו את הריחוק של שומרת הלילה, פתחנו את התריס ופירקנו את רשת החלון, ואז טיפסנו החוצה ויצאנו אל הלילה הקר והרטוב. זו לא הייתה התגנבות היחידים הרגילה לבית ההורים, אלא מסע של שלושה פעוטות במרחבי הקיבוץ השומם והקר. כשנמאס לנו חזרנו באותה דרך ואפילו לא נתפסנו. בדיעבד צחקנו כשזכרנו במקרה ושני חברי המשיכו להכביר בפרטים ולהתענג על תחושת העצמאות, החופש והגבורה.

עברו לא מעט שנים עד שגיליתי מהסמכות העליונה לשנות חיי הראשונות - אמי - שכלל לא הייתי שם ולא ביליתי אפילו לילה אחד בלינה המשותפת והזיכרונות הנעימים האלה סופקו על ידי שני חבריי, שהצליחו בשכנועים ולחץ חברתי לפתוח חלון קטן למאגר הזיכרונות שלי, לשתול שם סיפור ולצאת בלי להשאיר עקבות כמעט...

אני מוצא עונג בהתחקות דווקא אחרי הרשמים הפחות קונקרטיים, שלא צולמו, תועדו ופוענחו, מקומות שהמחשבה מנסה להשיג ידיעה, אך נשארת תלויה בחלל, מקומות שאפשר להיות בהם בלי לדעת הרבה, שיש בהם יותר "אין" מכל דבר אחר.

ואני אוהב אמנות כי היא מדברת על מה שאין ואני אוהב את הצילומים שבחברתי לתערוכה, בין היתר בגלל מה שאין בהם. אין בהם את אשדות למשל, וגם אין בהם את אבי דרור, שהתאבד כשהייתי בן 7.

אימו, סבתי לוטה ז"ל, מופיעה בתמונה אחת והיא גם זו שלקחה אותי לסיבוב בקיבוצה גבעת ברנר, בעקבות חייו של בנה, אבי. ביקרנו בבית בו היא וסבי חיו, בבית הילדים בו דרור התחנך, ב"חדר רווקים" שלו ובעוד כל מיני תחנות בחייו.

גם אני, באשדות, אוהב לטייל ולהציץ לחלון החדר בו ישנתי כשהייתי ב"גן זמיר". לטפס על גב המקלט בו הקמנו "מיפקדה" בגיל 9 ליד בית הילדים שהפך ל"תלתון", ולשבת ליד ה"בריכה הצפונית" ולהיזכר איך רחצנו במים הבוציים שלה בחופש הגדול. ליד הקיר העבה והאטום של "חדר הביטחון" ששימש אותי מגיל 15 עד 18 ב"חטיבה" - לרוב אין לי אומץ לעבור, אז לפעמים אני מביט בו מרחוק. את בריכת השחייה הישנה הספקתי לתעד כשהיא עמדה ריקה ממים, עד שעלו עליה הדחפורים, אבל כשניסיתי לצלם מנקודת המבט המטאפורית של אבי בקברו בבית העלמין של אשדות - התמונות נשרפו. ואולי אז החלטתי להרחיק לגבעת-ברנר במקום לצלם באשדות. כי אולי אל האין מותר להתקרב, אבל בזהירות.

אז היחס שלי לאשדות מתבסס הרבה על מה שאין בה, אבל התצלומים האלה מצאו להם קיר דווקא במה שיש בה - המוזיאון, שמאפשר אמנות שעוסקת במקרים רבים באין. להרגשתי המוזיאון קיים במידה רבה בזכות "יש" גדול ומשמעותי אחר בחיי - אמי רותי, ורציתי לשלוח לה מכאן ברכת מזל טוב ויום הולדת שמח (חוגגת שבעים בנובמבר) ולאחל לה עוד שנים ארוכות ופוריות במוזיאון ובכלל. וכמובן מזל טוב וחג שמח לאשדות ולאנשי הקהילה היקרים שחיים פה.

סיון שדמון, אוגוסט 2014

מתוך הסדרה גבעת ברנר

סיון שדמון

נולד ב-1975, בן אשדות יעקב מאוחד.

גדל בקיבוץ.

למד עיתונאות ותקשורת בקמרה אובסקורה.

עבד ככתב ועורך בעיתון הדף הירוק, בעיתון מעריב, בידיעות הקיבוץ ובטיים אאוט.

כיום עובד בחינוך. חי בתל אביב עם בת זוגו שירי ואב לבת.

מצלם, וכותב סיפורים.

מלחין מוסיקה ומתמלל.

סעדיה עמרני - חבלי קליטה

עד לגיוס החדש היינו רגילים לראות בתוכנו מגוייסים, שעל פי רוב באו מתנועות נוער המשתייכות למעמדנו - הן מבחינת השקפת עולמם, והן מבחינת הגשמה בחיי יום-יום.

לא כן המגוייסים החדשים, אשר הגיעו אלינו הפעם. רובם הם נערים הרחוקים מאיתנו ומתנועתנו. קשה לשער שהיו מגיעים אלינו בימים רגילים. והיות והמצב מחייב אותנו למעשים יוצאים מן הכלל, מוטלת עלינו החובה לדעת לקלוט בתוכנו גם את הנוער הזה.

על מנת שירגישו שהמשק הוא להם בית, ולו רק זמני, עלינו להסביר להם את אורח חיינו על כל קשייהם היום-יומיים. יש להבהיר להם את חובת המשק כלפיהם, מצד אחד, ואת חובתם כלפי המשק, מצד שני, ואין אנו רשאים להסתפק במה שמפקדיהם מסבירים להם. הדברים צריכים להיות מוסברים על ידנו באופן ישיר. זה יביא ליתר הבנה בין חברי המשק לבין המגוייסים החדשים, אשר בודאי חושבים על חייהם בעתיד הקרוב כעל חיי צבא, על כל הכרוך בהם, ובלית ברירה הם נאלצים לקבל על עצמם אורח חיים בלתי מוכר ואולי גם בלתי אהוב עליהם.

אנחנו חייבים לדאוג שהם לא ירגישו עצמם זרים בתוכנו ולקדם כהלכה את פני הבאות.

סעדיה עמרני תש"ח

סעדיה עמרני

סעדיה נולד בתימן בשנת 1917.

השם עמרני בעל הצלצול העברי המובהק עבר במשפחה מדורי דורות.

בשנת 1923 עלתה המשפחה לארץ והתיישבה בשכונת שעריים ברחובות.

כנער הצטרף לתנועת הנוער העובד והגיע לאשדות יעקב בשנת 1936

ב'1941 התגייס לפלמ"ח ושירת במחלקה הערבית.

60 שנה היה חבר אשדות יעקב מאוחד.

עבד בענפים שונים ומרובים ובשעות הפנאי עסק בגילוף בעץ ובאבן וכיור בקרמיקה.

נפטר בשנת 1996.

Interstellar Installation Still

Against the Wind

עמרי עמרני | ג'ולי עמרני

עמרי עמרני, בן קיבוץ אשדות יעקב מאוחד, מתגורר היום עם אשתו ג'ולי ובנם איתמר בשיקגו ארה"ב, שם הוא מנהל עם ג'ולי סטודיו לאמנויות *Fine Art Studio Rodblatt Amrany* עם צוות של אמנים הם עובדים על פרוייקטים רבים ומגוונים כגון: הפסל של מייקל ג'ורדן ופארק המלחמות באינדיאנה.

ג'ולי, ילידת שיקגו בארצות הברית. גם היא אמנית מצליחה, נפגשה עם עמרי בסטודיו של סאנטולי בפיאטרסנטה, איטליה - שניהם היו שם כדי לחקור את סודות הפיסול בשיש ובגרניט.

הם הציגו את עבודותיהם במספר רב של תערוכות ברחבי העולם.

כיום ג'ולי ועמרי מפסלים בגרניט, שיש, נירוסטה, פליז וזכוכית.

איזה שד הביאך לגיהנום זה?

באותו יום בחודש מרץ 1935, עומדת הייתי בחצר גשר, הסתכלתי סביבי וחיפשתי פשר להרגשתי המוזרה: "הרי עדיין חורף ומטפטף גשם, אז למה כה חם כאן ומחניק?" קיבלתי תשובה לשאלתי: "זוהי גשר בעמק הירדן".

ביקורי הראשון בגשר היה בטיול שנתי, עם סיום ביה"ס היסודי בירושלים. אנו, בנות כיתה ח', הגענו למקום בליווי מורה. ביקשנו שולחן, כדי לאכול את האוכל שהבאנו. חברי הקבוצה הזדרזו לסיים את ארוחתם ופינו לנו ברוב אדיבות את כל חדר האוכל. הפעם, בהגיעי לגשר, חיפשתי את אותו חדר אוכל, והסתבר לי שהוא משמש כמכבסה. פתאום נראה היה קטן כל כך...

ועדת הקליטה היתה מודאגת: היכן לשכן חברה שבאה מהארץ? נתבשרתי כי בימים הקרובים תבואנה שתי בנות מהנוער העובד, אך אני ביקשתי לגור עם יוצאי חו"ל. קיבלתי מיטה בלול הגדול, עם עולים מגרמניה (בנים ובנות). הלול היה שחור מריסוסים ואז הצעתי את שירותי: סיידתי את כל הלול, מבפנים, בצבע לבן. לא פעם פצעתי את ידי בקורות ובמסמרים, אבל הסיפוק היה גדול: הלול הפך לשיכון לתפארת!

נהניתי מהשכנים שלי. בין הבנים התבלט החבר ראובן ה'. עובדות המחסן היו עורכות חיפוש מתחת למזרון שלו מדי שבוע - כדי שיוכלו להכין לו את חבילת הבגדים לשבת... בלול זה אהבתי לנוח בשעות הצהריים, בגלל הרוח שנשבה מהירדן - שאמנם היתה חמה, אבל מנעה הזעה - ולכן לא נעניתי להפצרות להצטרף לנחים ב"חושות".

עמל רב השקענו בניקוי הזכויות במנורות הנפט. ניקינו אותן והן השחירו מיד. הרבה דמעות הזילה אמי בשל אותן מנורות, בביקורה הראשון בגשר: "האם לשם כך קיבלת השכלה, כדי לגור בלול של תרנגולות עם מנורות מפויחות?"

זכיתי גם לגור בצריף ה"כוורות". באמצע הלילה התעוררתי בבהלה: יריות בתוך הצריף! חברתי לחדר הרגיעה אותי: "זהו אריה, היורה בחולדות". אכן, אותן כבר הספקתי לראות כשהן מטיילות על הקורות בתוך הצריף.

אחד מדיירי הצריף היה יוסף טל, ובשל אי זהירות מצד אשתו - פרצה בו שריפה בגלל בדל סיגריה.

זכור לי ליל סדר נפלא, בחדר גשר, כשיוסף טל מנגן לנו בפסנתר עד שעה מאוחרת וחברים אוהבי מוזיקה אינם נותנים לו לסיים. אותן ידיים שעמלו ביום בשדה, הפליאו לנגן והפכו את הערב לחווייה.

כבוגרת ב"ס חקלאי בנהלל, תבעתי את זכותי לעבוד בחקלאות, ואמנם נעניתי לא מעט. עבדתי בפרדס ובכרם. היו אלה ימי עבודה ארוכים ומייגעים, עד שקיעת החמה באותם ימי קיץ לוהטים. כששרכנו רגלינו בקושי במעלה הגבעה בדרך הביתה, עייפות וסחוטות, נשאלתי פעמים רבות ע"י חברות: "הגידי נא, איזה שד הביאך לגיהנום זה?" השתוממתי למשמע השאלה הזאת: האם הן באו הנה שלא מרצונן? מי כפה עליהן לחיות כאן? התשובה שלי היתה פשוטה: רצון בשינוי ערכים, בנטישת חיי העיר, רצון לחיות בכפר. כצעד ראשון חשבתי אז כי הכרחי לקבל הכשרה חקלאית ולכן הגעתי לביה"ס החקלאי בנהלל. ומשם - הליכה לקיבוץ. ולמה דווקא גשר? כי כך רצה מזכיר הקה"מ דאז. בכלל רציתי ללכת ליגור, אבל תנאי הקבלה שם היו התחייבות לשהות שם

סוכת אריות ענבים. 1951

צפורה סלומון דובי

נולדה בירושלים העתיקה ב'1911.

דור שישי בארץ למשפחת סלומון.

הכשירה עצמה להתיישבות במשק הפועלות בנהלל בהנהלת חנה מייזל.

ב'1935 הצטרפה לקיבוץ אשדות יעקב והקימה משפחה עם אליהו דובי חבר הקיבוץ.

בצד עבודתה בחקלאות ובהנהלת החשבונות ציירה והתפתחה באופן אוטודידקטי.

השתתפה בקורסים קצרים במסגרת התנועה הקיבוצית בהדרכת שטרייכמן, זריצקי ויוחנן סימון.

למדה במכון אבני.

ציירה בשמן ורישומים בעט ועפרונות ובצבעי מים.

הציגה בתערוכות יחיד וקבוצתיות.

עיקר ציוריה - נופי אשדות, ירדן, ירושלים, צפת, ראש הנקרה וסיני.

נפטרה - 1983.

מתוך סדרת 'קיבוץ'. 2014

שרונה ארפא ישורון

נולדה ב־1949 באשדות, להוריה צפורה וקלמן ארפא, שהיו ממקימי בית הספר התיכון בקיבוץ. התחנכה ב"גן עטיה". עדיין זוכרת שיום אחד, והיא בת חמש, עברה בגן שמועה שרמי נחושטן (תלמיד של אביה) הוכש ע"י נחש צפע ומת. ב־1955 עזבה המשפחה לגבעתיים. פסיכולוגית קלינית, גרה ועובדת בגבעתיים. נשואה, אם לשניים, סבתא לשניים. מציירת מ־1993, ב־17 השנים האחרונות בפסטל. מאז 1997 הציגה בשתי תערוכות יחיד וקבוצתיות בת"א, רמת-גן, גבעתיים, אשדות יעקב חולון ופאריס.

לפחות שנה, כי המשק סבל הרבה עזיבות, בגלל קירבתו לחיפה.

חיי עבודה קשים בימים ושעות שמירה בתורנות בלילות. במיוחד שנאתי את השמירה בשעות הקטנות של הלילה. שומעת אני קול עולה מן החשיכה: "ציפורה, קומי! הגיע תורך לשמירה!" קשה להתנער ממירקם החלומות, אך אין ברירה: יש למהר, כי שם בעמדה מחכים לי בכליון עיניים, להחלפה. עומדת אני בעמדה באישון לילה, הרובה בידי והלב נרעד מכל רחש העולה מבין הצמחיה שליד הירדן.

זכור לי לילה אחד: התקפה על גשר! עלי להגיע בכל המהירות לעמדה שלי, עם רובה! החשכה היתה כה גדולה, עד שבקושי יכולתי לפלס לי דרך בתעלת הקשר. בלי נשימה טיפסתי בסולם לעמדה. קיבלנו פקודת אש! יריתי בלב פועם בחשכה, מבלי לכוון. לאחר שההתקפה נהדפה - התכנסנו לניקוי הנשק. מלאתי הרגשת סיפוק, מאותה שותפות בהגנה על הישוב.

רק לאחר שנים נודע לי במקרה, כי היו חברים שהתנגדו באסיפה לקבלתי לגשר, כי לא האמינו שאעמוד בפיתוי של המשפחה בארץ. ואני חשבתי לתומי, שאי קבלת תשובה על פנייתי למזכירות הקבוצה - נובעת מחוסר יעילות, גרידא, של המזכיר...

צפורה סלומון-דובי

מקום ושמו שדה

רק עוד פעם
רק עוד פעם
לרקוד קלת רגלים
ולצחוק.
רק עוד פעם
לתפוס את תכלת השמים
ולשחות.
רק עוד פעם
לדהור על כנף הרוח
בלב צעיר
ועוד פעם אחת
סביב מדורה עשנה
לשיר.
רק עוד פעם אחת
לרוץ יחפה על מדרכות
אשדות
ופעם ולו פעם
לשיר בשני קולות.
ולראות את השמיים
מבעד לענפים בחורשה
ולישון בחוץ בלילה
כי חם, כי חמסין.
רק עוד פעם אחת בלבד
לשכוח הכול
לצחוק ולרקוד ולשחות
וכבר לא נורא אחר כך
לא להיות באשדות.

רנה רותם

עדר

רנה רותם אביבי

נולדה וגדלה בגשר ובאשדות יעקב.
בת כיתה של אורי נחושתן.
נישאה לרוביק, בן אשדות.
גרה היום בכפר ורדים.
אם לשלושה בנים, סבתא לשמונה נכדים וסבתא רבא לשלושה נינים.
עבדה כגננת ומפקחת על גני ילדים.
עם פרישתה החלה לצייר.
מאמינה ביכולתה של התמונה להעביר מסר ובצורך להביע רעיון מעבר לפן האמנותי.
הערכים אשר ספגה בקיבוץ, מלווים אותה כל חייה ומשתקפים בעבודותיה.

מקומות זכורים מגשר:

הכפר ג'יסר אל מג'מה
הגשר הרומאי
החורשה ועץ המטפסים
ירדן הבחורות
ירדן הבחורים
מערת הפיות
מערת חתולי הבר
הפעמון
שתי הג'רות
הלוקס
הקדרה הגדולה שסבתא דבורה בשלה בה ז'ם
בול עץ לשחיטת תרנגולות
ההר הרם וצריף המחצלות
הר העזאזל
הר הארגזים
הבית של ארושקה
בית עלי
צריף הכברות

שמות זכורים:

הכלבה ז'קלה
הכלבה עזה
החתולה קיסה
הסוסה עטרה
הפר עזיז
החמורה שפרה

כל שם הוא סיפור שתשעים שנה לא משכיחות אותו.

שמנמנות. 2013

ראובן רותם

הייתי הילד הראשון שנולד בגשר..
בגיל 10 עברנו לדלהמיה שנקראה אחר כך אשדות-יעקב..
עד כיתה ח' למדתי באשדות, את כיתות ט' ו-י' בדגניה והשנתיים האחרונות במקווה ישראל.
התגייסתי לפלמ"ח, ואחר כך לצבא שהוקם עם קום המדינה..
התחתנתי עם רנה, בת המשק ונולדו לנו 3 בנים.
בשנת 1960 עזבנו את המשק.
לימים הייתי שחקן הבאולינג המבוגר ביותר בישראל ובגיל 87 התחלתי לצייר.
אני גר היום בכפר ורדים.
לרנה ולי יש 8 נכדים ו-5 נינים, כן ירבו.

שבלולים

גילגול סילסול חילחול טילטול
 כך משתבלל לו השבלול.
 צעד צעד, בלי רגליים.
 שבלולון ושבלוליים.
 גבעול גדול חיפשו חפש.
 עליו טיפסו טיפוס טפס.
 מחרוזות שיבללו שיבול,
 שבלול קטן, שבלול גדול.
 אכלו פרחיו, אכלו הכל.
 ולרגליו נפלו נפול.
 ואחר כך לאיטם,
 השתבללו שוב אל ביתם.
 בבית אמא שבלולה
 מאוד מאוד משובללה.
 שיבללה את שבלוליים,
 בשבלול מלא במים.
 ושיבלה לו את הגב,
 ושבלול נקי עכשיו.
 ושבלולון הולך לישון, עם שבלולי ושבלולון.
 מחר בבוקר אם ישבול וישתבלל כמו אתמול
 שוב יש בילוי לשבלל להתגלגל ולטלטל...
 גם שבלול גם שבלוליים,
 צעד צעד בלי רגליים.
 וישבלו שיבלול חדש,
 משובלל מאוד ממש.
 עליו הם יטפסו טפס.
 מבלי צורך לחפש.
 גילגול סילסול חילחול טילטול
 שיבלול שבלול ממש שילשול.

רמי ספרוקט

רחל

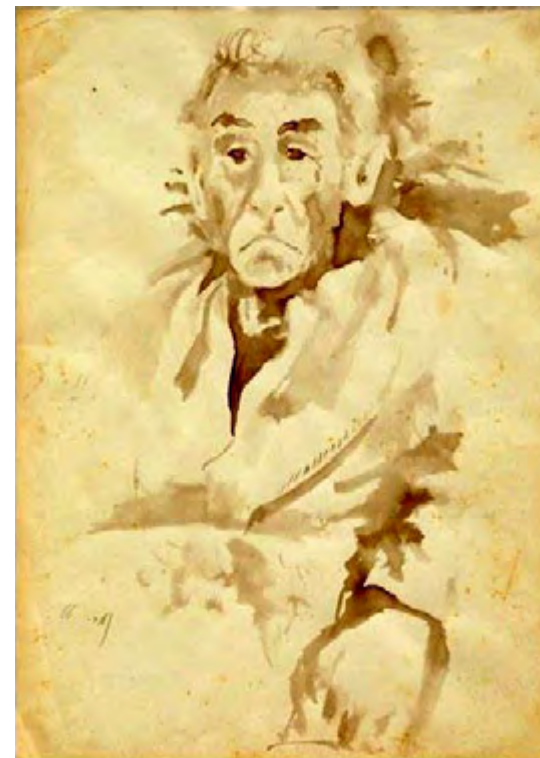
רמי ספרוקט

רמי נולד ב־1931 אל ימיה הראשונים של אשדות יעקב בגשר לשרה חבס וגדליהו ספרוקט חלוצים צעירים ותמימי לב.
 גדל וחי באשדות. במלחמת השחרור שירת בחיל הים, יצא ללימודי הנדסה בטכניון ויחד עם רחל בנו את משפחתם.
 ניגן במנדולינה בתזמורת של אשדות יעקב.
 ב-1962 עברה המשפחה לקיבוץ רעים. רמי עבד רוב שנותיו כמהנדס חשמל, במחלקה לתכנון של הקיבוץ המאוחד ותכנן מערכות חשמל רבות.
 רחל אהובתו ואם בנותיו נפטרה מסרטן ב-1988 ושלוש שנים מאוחר יותר מת רמי.
 רמי איש של עפיפונים וים של טבע וצבעים, איש של סיפורים ואהבת כל חי.
 ניגן, צייר וכתב. ציוריו משקפים את ידענותו ונשמתו.
 בשנים 63-64 יצר רמי אקוורלים של נופים, טבע ודומם ודמותה של רחל.
 כתב ספרי סיפורים ואייר אותם ברישומים מיוחדים במינם.
 נפטר - 1991

שירה גניאל - יוצרת בקרמיקה

נולדתי ב־1971 וגדלתי בקיבוץ טירת צבי שבעמק בית שאן.
 1996-1999 - לימודי תואר ראשון בחינוך ובתולדות האמנות באוניברסיטת תל אביב.
 2001-2002 - לימודי אמנות באורנים.
 2002-2005 - לימודי טיפול באמנות בבית ברל.
 אני עוסקת בטיפול באמנות בילדים ונוער בחינוך המיוחד.
 היצירה מלווה אותי - בעבודתי וכתחביב. אני יוצרת מאז ילדותי בחומרים שונים ובסגנון אקלקטי. שואבת רעיונות והשראה מהסובב אותי ומתחושות אישיות.
 בשנת 2000 למדתי קדרות בסטודיו בכפר רופין. אני יוצרת שם באופן עצמאי עד היום.
 בעיקר אמנות שימושית - כלים על אבניים או ביצירה חופשית, ומשלבת קדרות עם פיסול.
 לאשדות הגעתי באפריל 2007 עם משפחתי שהתרחבה כאן. השנה התקבלנו לחברות בקיבוץ.
 הקשר שלי לאשדות התחיל מילדי שגדלים כאן ורואים את המקום כביתם ומהצורך לתת להם ולנו תחושת שייכות למקום. פגשנו כאן כבר מתחילת דרכנו אנשים חמים וטובים והחלטנו להישאר ולבנות כאן את ביתנו.
 אישית, חשובים לי חיי הקהילה והשיתוף בין אשדות מאוחד ואיחוד.

דוידקה

שאול נמרי

בנם של דבורה ודוד ז"ל ממיסדי הקיבוץ.
 מצייר מגיל צעיר.
 למד בבצלאל, באקדמיה רויאל בלונדון ובבית ספר לאמנות ויזואלית בניו-יורק.
 מרצה אורח במוסד פרט בניו-יורק.
 חי בתל אביב ומרבה לצייר את העיר.
 הציג כ-40 תערוכות בארץ ובעולם.
 עוסק בעיצוב ריהוט לילדים.

יום הזיכרון תשע"ב - יום שמחבר עבר, הווה ועתיד

ביום הזיכרון אני נוסע לטקס באשדות. יום הזיכרון הוא יממה המוקדשת לזיכרון חללינו אשר מסרו נפשם למען זכותנו לקיים עם חופשי בארץ ישראל.

אנו בני, בני בנים ואבות לבנים של עם, לאום ויישות בת אלפי שנים. איננו מבינים באמת מה הוא חוט השני המחבר אותנו יחד ליישות אחת. יש לנו את ספר התורה ואלפי ספרים שנכתבו בידי אלפי מחברים במשך אלפי שנים. אנו פזורים בכל רחבי העולם ויש בינינו כימיה בלתי מוסברת היוצרת קשר מידי בין אנשים שונים. אנו עם הספר - והמילה הכתובה מקשרת בין הדורות.

יום הזיכרון הינו יום ייחודי לעם ישראל בישראל, יום שמחבר עבר, הווה ועתיד. חללינו הינם עבר שאיפשר לנו את ההווה. ההתייחדות האישית והקבוצתית נותנת לנו את ההתאחדות למען העתיד.

עלינו ארצה בראשית שנות החמישים של המאה הקודמת לקיבוץ אשדות יעקב. קלטנו אותנו. התערינו בחברה. למדתי, שירתתי בצבא, הקמתי בית ומשפחה בכרכור. הילדים נישאו והם ממשיכים בדרך שלהם.

טקס יום הזיכרון באשדות מהווה עבורי חיבור ייחודי לדרכי חיי, חיבור לעם ישראל וחיבור לאדמת ישראל. בבית הקברות קבורים הורי - רבקה ואליהו צמת. בית הקברות משקיף על נוף גאון הירדן והירמוך וברקע נמצאות מדינות ירדן וסוריה. עשרות מבניה של אשדות נפלו במלחמות ישראל: מלחמת השחרור, קרבות סיני, מלחמת ששת הימים, תקופת ההתשה ופגיעות בעובדי השדה, מלחמת יום הכיפורים, מלחמות לבנון. חלק מהנופלים היכרתי. חלקם עלומים.

לטקס מגיעים מאות אנשים המרגישים רגשות דומים לשלי. לכל אחד קירבה אישית, משפחתית או לאומית לנופלים. אנו באים כדי להרגיש יחד שאנו עם אחד. מתייחדים עם קרובינו. אומרים שלום זה לזה, מצפים ומקווים שנמשיך להיפגש גם בשנים הבאות.

שיקי שמעון צומת

Tiger. 2014

שיקי - שמעון צומת

בן אשדות יעקב איחוד.

קצין הנדסה, נכה צה"ל עקב פציעה קרבית במבצע כראמה, 1968.

בוגר טכניון במגמת הנדסת חשמל ב-1973.

עיסוק: תכנון מערכות חשמל ואלקטרוניקה.

תחביב: ציור. לימוד ציור בחוגים באזור מגורי - כרכור.

מצייר בצבעי אקריליק ושמן על בדי קנווס.

סגנון הציור חופשי, דמיוני ומופשט.

מצייר את התמונות, הדמויות והנופים שחווה בימיו.

מתגורר בפרדס חנה כרכור.

אב לארבעה בנים וסב לעשרה נכדים.

שמעון שרון - ראיון עם סנדלר

"של נעליך מעל רגליך..." (שמות ג')

- האם היית סנדלר כאשר הגעת לאשדות?

- הגעתי לארץ ב-1936. הייתי ב"תנועה", ובארץ עם קבוצת עולים חדשים- חלוצים, גרעין "בתלם", שהיום זה קיבוץ עין גב. הייתי איתם 6 שנים - מקודם ב"חצר כינרת" ואחר כך בעין גב. עבדתי בעבודות קשות מאוד בבניין, בסחיבת אבנים כבדות. חוץ מהחום הנורא, סבלנו קשות מהיתושים שאכלו אותנו. זה היה זוועה. היינו מרטיבים את הכילות (נגד היתושים) ועד שהיינו נרדמים הכילה כבר הייתה מתייבשת...

הגעתי לסנדלרייה בגלל הבריאות שלי. לא יכולתי לעמוד בעבודות הקשות... היה שם סנדלר שעבד בתיקוני נעליים ותמיד הייתה לו הרבה עבודה. פנו אלי שצריך עוד חבר לתיקונים. אז אמרתי שאני רוצה ללמוד, ואני בטוח שיילך לי טוב, כי יש לי מושג. מאיפה היה לי מושג? מזה שהסתכלתי כאשר אבא שלי עבד.

דבר ראשון נתן לי לעשות זוג עקבים. הכנתי את העור, דפקתי מסמרים... תוך חצי שעה היה מוכן זוג עקבים והסנדלר הצכי התפעל ואמר: "מה, לא למדת? ואתה כבר יודע?" טוב, ברור שהוא קיבל אותי. כשהיינו ב"חצר כנרת", הייתה מדיניות של "עשה בעצמך" - לא היו קונים. והסנדלר אמר לי שהוא מוכרח ללמוד לעשות זוג נעליים חדשות. אז הוא הלך לאפיקים כדי ללמוד ובקושי רב הצליח לעשות זוג נעלי עבודה. וכאשר חזר עם "יצירתו", כולם באו לראות. דפקו וצלצלו בברזל (שבו היו גם מעירים בבוקר וגם קוראים לארוחות). תלינו את הנעליים מהתקרה, כדי שכולם יוכלו לראות. זה היה מאורע מיוחד וכמו בכל שמחה, רקדנו ושרנו באמצע היום. הסנדלרייה עצמה הייתה חדר בתוך צריף עלוב, עם זבובים בלי סוף. על מאוורר אין מה לדבר. מים קרים שתינו מג'ארה. אבל תמיד היינו עליזים, מתלוצצים.

גיטה ואני גרנו למעלה בקומה השנייה ולמטה היה בית התינוקות. החבר'ה היו מתלוצצים: "למעלה בית חרושת ולמטה בית אריזה". אני הייתי מהגרעין של עולי לאטביה והיו גם מרומניה ומאוסטריה. יום אחד אני רואה בחור גבוה, בלונדיני, רזה. מי זה? זה היה טדי קולק (ראש העיר ירושלים לשעבר) שלאחר שעבר את מחלת "טיפוס הבהרות" ישב איתנו ב"חצר כנרת".

בכלל היו הרבה מחלות והרבה חולים. נדמה לי שאני חליתי בכולן. היה לי טיפוס, דיזנטריה, פפטיצי (זו הייתה מחלה שתקפה תמיד את העולים החדשים) ופורונקלים היו לי בלי סוף. התזונה הייתה "קדחת בצלחת", התנאים מאוד לא טובים, וכולם עברו כמעט את כל המחלות.

מ"חצר כנרת" עברתי לעין גב. שם נהייתי עגלון. היינו רותמים פח גדול, ענקי (פח גלי) לפרידה או שתיים, ועל הפח היינו שמים את האבנים הגדולות שאספנו בשדה, בשטח. מתחת לכל אבן היו עקרבים והיינו צריכים להיזהר מאוד. את האבנים שאספנו זרקנו מהפח אל הוואדי.

ב-1942 עזבתי את עין גב עקב סיבות משפחתיות אישיות וכעבור שנה הגעתי לאשדות יעקוב. צ'רנה הייתה המזכירה וחיים ליבוביץ היה מרכז העבודה. הוא ידע שאני בעל מקצוע ומיד הכניס אותי לסנדלרייה. שלום חזן היה מרכז הסנדלרייה והיו אז הרבה סנדלרים וסנדלריות. סוניה בורשטיין-ידעה גם לעשות נעלי עבודה חדשות (חוץ מתיקונים). לאה מהרש"ק, לאה דנציגר, רחל (עזבה את המשק).

לעבוד בסנדלרות היה כבוד.

מתוך מנחת זיכרון לשמעון שרון

חלוצה

שמעון שרון

נולד באפריל 1915

בנעוריו הצטרף לתנועת הנוער הציונית החלוצית "נצח - השומר הצעיר". עלה לארץ בשנת 1936 והתיישב בחוות כנרת, שם הכיר את גיטה רעייתו.

בשנת 1942 עברו לקיבוץ אשדות יעקב.

עבד 40 שנה בסנדלרייה ובמקביל לעבודתו החל לצייר.

עיסוקו בציור גבר לאחר שיצא לפנסיה.

למד ציור אצל אהרון גלעדי, במכללה האזורית עמק הירדן.

הרבה לצייר נופים ודמויות מאיזור טבריה הכנרת ועמק הירדן.

נפטר - 1995

הטיסן של ניר

הכול נעשה בלא מילים תנועת כתף רמיזת עין, כפיפת מרפק כולם סרים למרותך... מבטים של חבריך ושקט קוסמי מדברי.

רוחות צהריים עולות מן הכנרת אל אחוזות קרקע ראשונות "העמק" כך נקרא אז... שורות של תלמים, ירוקים, בכל תלם עמודים ניצבים של קני תירס צעירים שזה עתה צמחו. מולי מתייצבת שורה של נערים, לכל נער שביל משלו, אלוהים מכתוב חלוקת תפקידים מדויקת עוד מעט ירוצו בעקבות הכלי הטס והתקווה הגדולה שימריא...

כנפיו של הטיסן אמורות שיתאימו לתמרוני רוחות הקיץ הערמומיות. מטוס ללא מנוע, תלוי בתנופת היד הנכונה ותלוי הוא בתאוצה שנוצרת ממרפק זרועך. שעות רבות אני מתבוננת בתרגול הטכני המשלב בו כוח של גופך האתלטי בתזמון המזכיר לי ניגון רחוק...

אתה אח שלי, היום כבר אינך בין החיים אך בנפשי אתה עומד תמים וסקרן ורוצה להטיס את ה"פינוקיו" שבנית.

הרי לדאות בין מרחבי עמק סתור שיער של דקלים עתיקים היא משאת נפש אז... לצדך אני זוכרת הורים שגם אינם איתי כעת מרותקים היו אל חלקת אדמה המסרבת להישמע לרצונם, אך גם הם, כמוך, מתעקשים, נאבקים, כדי לפלס את השבילים הללו באדמה.

ואתה בכור המשפחה יוצר לך עולם צעצועים עפים... משלך.

סזיפוס והציפורים

שפרה ארצי-שפיגל

נולדה וגדלה בקיבוץ אשדות יעקוב, בת ליפה ומאיר שפיגל ז"ל, אחות לניר ז"ל, ולגילה סלע. אימא לגיא ולרע סבתא לאופק לאורי ולנופר. כיום חיה ויוצרת בחולון. "הוראת המחול והחינוך הגופני מהווים הגשמת חלום לו שותפים מאיר שפיגל ז"ל, אבא שלי ניר רואי-שפיגל ז"ל, אח שלי, והאווירה הקיבוצית והמשפחתית שספגתי בקיבוץ". כוריאוגרפית ובמאית. יוצרת כוריאוגרפיות לפסטיבל ישראל עם רקדני להקת בת שבע, ואחר כך בסוזן דלל.

שפרה לימדה ויצרה בבתי ספר לאומנויות בתל אביב, בקרית גת ובאשקלון. ריקודיה הוצגו בתיאטראות רבים. סיימה את לימודיה בווינגייט, ובסמינר הקיבוצים. התמחות במחול קלאסי ומודרני רכשה אצל מיטב מורי המחול, ביניהם יהודית ארנון המיתולוגית, גרטרוד קראוס, ארכיפובה, ליאורה בינג, צופיה נהרין, ועוד...

"הילדות באשדות יעקוב, היא תבנית נוף מולדתי. עבודת השדה, מאיר ורעיה נחושתן שתמכו בי בשל הישגי הספורטיביים, הקשר האמנותי וההזדהות עם סיפור חייהם, ומשפחתי היקרה והמיוחדת שטיפחו בי את הרצון והתקווה להיות רקדנית וליישם את אומנות המחול עוד מגיל צעיר אשר ממשיך להתקיים עד היום."

חווייה מהחיים באשדות

היתה לנו זכות גדולה לחיות ולהתחנך כילדים ונערים במשק. החינוך הקיבוצי היה מחלוצי הגישה של שיטת הנושאים, הרחבת אופקים, יכולת לעסוק בשילוב אמנותי, לשלב בין למידה למשחק ומחקר. חינוך זה גרם ללמידה המשלבת בין אמנות למדע. כמו כן, החיים בצוותא, בתוספת הפעילות במסגרת החיים בטבע, פעילות עצמאית של בני נוער ששילבה טיולים ומחנות - הפכו את החיים למעניינים ומהנים כאחד.

בתקופת ילדותנו ובגרותנו, ההורים הזדהו עם הרעיונות של החינוך והיתה הלימה ומעורבות בין הגישה של מערכת החינוך לבין הערכים שהורי רצו להקנות לנו. בדיעבד, כשאנחנו משווים הזדהות זו בעבר לבין הביקורת והתוקפנות של הורים כלפי מערכת החינוך כעת, ניתן לנו להבין תופעות שליליות רבות שקיימות היום בקרב הילדים והנוער.

חווייה נוספת מהחיים באשדות

חווייה מאד משמעותית חווינו בפילוג. חיינו במשק ירוק ומטופח. אהבתי ביותר את שדרת הפיקוסים יפי הצמרת בעלי העלים הירוקים והבוהקים, שורשי האוויר והגזעים המגוונים. לפני הפילוג חשנו במתח רב בין המבוגרים. כילדים "רכים", אווירה זו השפיעה עלינו מאוד. לא ידענו לאיזו מציאות חדשה נובל.

אינני יודעת מה היו כל השיקולים לאופן שבו בוצע הפילוג, כאשר הועברנו, בעודנו ישנים במיטותינו, למשק החדש.

לפתע התעוררנו בבוקר במקום זר באשדות המאוחד. האדמה היתה חשופה לחלוטין. עצי תמר בודדים, שהיו עדיין קשורים בענפיהם, היוו את הירוק היחידי בנוף הצורב. החוויה הזאת היתה כל-כך עמוקה ומשמעותית - שלא אשכחנה לעולם! אולי היא זו שגרמה לכך שעד היום אני יכולה לראות שכורות ענף משיח או מעץ. אני חשה זאת ממש באופן פיזי ורגשי. חיבתי לירק, לפרחים ועצים, ולנוף ירוק - עמוקה מאד. הפרידו בינינו לבין חברינו בגן באופן אכזרי וכואב, ללא שום הכנה פסיכולוגית. לא חווינו את השיתוף ההפוך שקרה במשך השנים. אך שמחנו לשמוע ולצפות בתהליך, במהלך ביקורינו במשק.

שרה כהן בר קמה

לזכר אבי מישה בר קמה

שרה כהן בר קמה

נולדה וגדלה בקיבוץ אשדות-יעקב. היום חיה בחיפה. עוסקת בחקר הפרעות התפתחות גראפית וכתביה והקשרן לתפקוד המוח, ובפיתוח שיטות אבחון וטיפול בהפרעות אלו המיושמות בארץ ובחו"ל. הורי גידלו אותנו באווירה תומכת תרבות ולמידה רב תחומית בשילוב יצירה. בעקבות אובדן הוריהם, שהיו בעלי השכלה גבוהה, בשואה - הם טענו שכסף ורכוש יכולים להילקח מאדם, אך לא ידע, השכלה ותרבות.

המוזיאון השפיע רבות על גישתנו לציור ואמנות. במסגרת המשפחתית לא פסחנו על אף תערוכה וראינו בזאת חוויה אמנותית. המוזיאון תרם רבות למירקם התרבותי-אמנותי של ילדי וחברי אשדות.

הורי - ובעיקר אבי, מישה - השפיעו על יצירתי. שעות רבות ביליתי בצריפו כשהכין מודעות המשלבות כתב-יד ויצירה כסוג של קולאז'ים - גורם שהשפיע רבות על רצוני ליצור בתחום זה ואף לחקור אותו.

פרחת יחד באותו הזמן, אני והקיבוץ. היינו עדים ושותפים אלו לזו, לפריחתנו והדדית. אני הייתי בת 17 והקיבוץ שלפני מלחמת יום כיפור, היה המקום הכי נחמד בעולם להיות בו בת 17. בשקיעות שצבעו את הענן בכתום, שהפך סגול עם שקיעה, שטחי הזר מהגילדים ורחות הערב, נפתחו פרשי מרחבים לקראתי ולקראת הטקטור, בערבים הסתחרחרו ובטשנו בריקודי-עם עם חיים אלגנטי וברדסקו במקלט גילינו נפלאות גופנו ועצמנו בחברת מחנות העבודה המתחילים מכל רחבי הארץ, בהם התאגנו בימי ראשון והתקסנו עד נפרדנו במוצאי שבת וחזר חלילה.

אם אורנה פספסה אותנו בערב ישיש ולא לקחה אותנו לקסוף, היינו מטיילים סולי שבת נפלאים. התמונות צולמו אחרי קפיצה במפל הזווית, בטויל שבת שאמנו שמוליק סלע ונילי ארזי לפני המלחמה ששינתה את פני הקיבוץ. לשמוליק הייתה חראוריה: מחתת לכל מפל, מרוב שנים שהמפל נופל על שכבת הסלע, פעורה תהום שעומקה לפחות כגובה המפל, וחזק היה לו שראוי לו לאדם שיתגבר על כל פחד שאינו רציונאלי.

שמוליק הוביל אותנו בשביל הגיע למפל וקפץ. אני, שמוכרתה הייתי לקפוץ שיתגאה בי, הרעדתי את כל המצוק מפתח ואז נפלתי בקפיצה דארדלע. ממכת המים, נפתח התפר במכנסיים הקצרים ונהייתה לי חצאית.

בתמונה שלי מאחור, מודרכת בודה מתעוררת פלקסים אותם קניתי, שנים מאוחר יותר, בתל-אביב, כדי להציגה במוזיאון לרגל 21 שנות כיבוש.

דו שהביאה מל-אביב, ראה את הפלקסים, לא הסכים להציגם ואורגנה שיחת חברים במוזיאון שבה החלט שהכיבוש לא יוצג בבינתנו.

בגלל שרעד לי הקול כשריבתי במיקרופון, יכולתי לדבר אתכם רק פנים מול פנים. לכן, הייתי חסרה בשיחה ולא יכולתי לשכנע אתכם ואמם הייתם חסרים אותי. כי חברים בקבוצה שקולים אנו נשמע בה, אינם יעילים לקבוצה, וקבוצה אינה שומרת על שפיותה כשהחברים בה שחוקים. בניחיים, החגברתי על המכשלה ואני מדברת במיקרופונים בבריף. אם הייתי משתחררת מן המגבלה קודם לכן, הייתי אומרת לכם שאנחנו, אנשים החיים יחד, אל לנו לחסום את העולם סביבנו. אל לנו להקים גדר למחשבתנו.

שבילידי מחשבה חופשית, קולקטיב עלול להגיע למקומות לא טובים. שאיננו נבדלים מהותית מקבוצה אחרת. שראיית מי שמחוץ לקבוצה נכחות, ואי הדרה עם רגשותיו ומאוייו, שמניעה מעצמנו להדהות עם אנשים בקבוצה אחרת: כיבוי התמונות, השקת האמירות, היא הדבר המאפשר את הרוע בעולם. שעלינו כעם ונקולקטיבי, לנסות להיות טובים ויפים תוך כדי ראיית המציאות והאחר, כמו שהם, הם כמנו. הייתי אומרת שאנחנו חלק מן האנושות כולה.

המטרה הראויה לקבוצה היא לעשות חיים, אז העניין והסקרנות מפרקים את הגדרות. הייתי אומרת שכל עוד הרוח החופשית, באה לידי ביטוי, יש בקולקטיב רק יופי. אשדות יעקב המבושמת ארוטיקה, החתופית, השמחה. אשדות שתמיד יש בה קהל אוהד ליצירה, ואפשר לגלות ולהביע בה את עצמך ותמיד יפגשו אותך על המדרכה ויגידו לך איזה יופי.

עכשיו אני אומרת

מחוות כבוד לראשוני קיבוצי אשדות יעקב חלוצים, ציונים ובוני הארץ בדרך חייהם המיוחדת.

קיבוץ אשדות-יעקב נוסד בשנת 1924 על אדמת גשר, כשחברי הכשרת אחדות נענים לבקשת מאשה וקלמן שץ, שנותרו מקבוצת הבשקירים, להצטרף אליהם ולהתיישב במקום. אליהם מצטרפים חברי פלוגת עין טבעון, חברי פלוגת ג'דרו, חברי פלוגת ירושלים וקבוצת בנות ממשק פועלות בחיפה. במשך השנים הצטרפו לקבוצה הכשרות נוספות, יחידים ומשפחות, נולדו ילדים והמקום היה צר מלהכיל את הקבוצה הגדלה והמתפתחת.

ב-1934 החלו לבנות באדמות דלהמיה, שנרכשו ע"י הברון רוטשילד, את הנקודה החדשה, שלימים קיבלה את השם אשדות-יעקב.

ב-1938 הושלם המעבר לאשדות-יעקב וחבריו המשיכו להחזיק בנקודה הישנה עוד כשנתיים עד שנמסרה לחברי נוער א' שהוכשרו ע"י חברי אשדות-יעקב.

ב-1951 בעקבות הפילוג בתנועה הקיבוצית - התפצלה הקבוצה וחלק מהחברים הקימו נקודה חדשה צפונית לקיימת - היא אשדות-יעקב מאוחד.

סוכות תשע"ה אוקטובר 2014

מונומנט מחווה בגן הפסלים

הפקה: רות שדמון, תכנון: גור שושני אשדות יעקב מאוחד,

ביצוע: טולי באומן קיבוץ עמיר

"מגשר לאשדותיים - 90 שנה"

מוזיאון בית אורי ורמי נחשתן. אשדות יעקב מאוחד